

Неспокој пред годишње одморе

НОЋНА МОРА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Позив војног старешине је до те мере тежак, стресан, захтеван и одговоран, да непристрасна статистика указује да војни пензионери у просеку осам година живе краће од цивилних пензионера. Да нису остварили право на бенефицирани радни стаж, ситуација би била још више поражавајућа. Ту чињеницу би држава свакако требало да има у виду у решавању нагомиланих проблема војнопензионерске популације

Не радују се војни пензионери предстојећим годишњим одморима, како би се с правом могло очекивати. Финансијска криза дубоко је погодила ту популацију, па се многи неће отиснути ни на море ни на планине. У међувремену су потрошене мале уштеђевине, па ће баке и деке тешко моћи да издвоје који динар унуцима за сладолед, на школском ферју које ће провести негде са родитељима. Ако су ранијих година и успевали некако да финансирају свој одлазак у бање, овога пута ће то моћи да учини само мали број војних пензионера. Све је мање лекова у апотекама, па све више ваља улагати сопствени новац за куповину лекова. То је још један ударац на стандард људи трећег доба. Разуме се, није ово ламент над њиховим судбинама, колико је у питању још један позив државним чиновницима што нечињењем свакодневно умножавају проблеме и производе незадовољство и срџбу. Нагомилавају се камате, расту судски и други трошкови који се односе на дуг Републичког фонда ПИО према војним пензионерима. У сређивању јавних финансија и заустављању негативних токова свакако би значило када би се подвукла црта и зауставио негативан ток.

Спортски речено, лопта је и даље у „дворишту“ Републичког фонда ПИО. Ко ме је тај орган подређен, зна се добро. Дали у Фонду царују нерад, непоштовање закона, самовоља и принцип „држава, то сам ја“, остаје да се установи. Верујемо да ће држава смоћи снаге да то учини. У противном то може да значи почетак незакоња, па и анархије. Куда би токови у том случају кренули, тешко је предвидети. Ира без граница, може се назвати то што РФ ПИО чини према војним пензионерима. Реч је, ипак, о нечасној игри пензионерског фонда.

После пресуда Управног суда Републичком фонду ПИО наложено је да донесе нова решења. Али тамошњи чиновници, осим што су поништили претходна негативна решења својих филијала, упорно и тврдоглаво сматрају да војни пензионери и даље нису у праву, упркос децидираним одлукама Уставног суда Србије да су војне пензије требало да буду усклађене од 1. 1. 2008. године за 11,06 одсто, онако како је урађено и за безмало 1.700.000 осталих пензионера. Та упорност попримила је неслушене размере. Прошли су сви рокови у којима је требало да се донесе пр-

во позитивно решење. А зна се, чим би се то догодило, војне пензије би одмах могле да се исплаћују у усклађеном обиму.

Несхватљиво је да РФ ПИО (читај држава) има пара за 1.660.000 пензионера, а да јој недостаје новца за око 40.000 војних пензионера. Једноставна рачуница указује да за се статистичким аршинима мерено за 45 пензионера обезбеђују средства у пуном обиму за исплату месечних принадажности, а да само за једног који је отацбини служио часно у униформи нема пара. Једина реч која се може употребити у овом случају јесте - дискриминација.

У медијима је објављено неколико текстова који се позивају на званичне изворе да се у државним органима ужурбано ради на припреми закона којим би требало дуг према војним пензионерима да се претвори у јавни дуг. Ако би се то догодило, ни у ком случају се не би могло назвати праведним решењем. Наиме, одмах се намеће питање шта се чекало више од 7,5 година? Зашто државни органи нису на време предузели мере да се исплате дугеви? Удружење војних пензионера Србије, то јест Главни одбор ове организације, већ се изјаснио да је против таквог начина решавања нагомиланих проблема.

Према важећим законима судски процеси који су у току не могу се прекидати. Дакле, сви они који су тужили за надокнаду умањеног дела пензије која им по прописима припада, могу да очекују да ће им правда бити удовољена у наредном блиском периоду. Тешко је очекивати да ће доћи до промене законских решења, мада се ни та крајња опција не може искључити.

Ових дана све чешће се оглашавају војни пензионери у дубоким годинама старости, заправо они који су учествовали у Другом светском рату. Изражавају забринутост што државни органи не поступају према одлукама и пресудама надлежних судова, подвлачећи да ће тешко дочекати правду јер их притиска бремене година. Напомињу да ни сањали нису да се овако нешто може догодити. Предлажу да им се у решавању закинутог дела пензија обезбеди приоритет.

На сајту Уставног суда Србије осванула је просто проширена реченица да је та правосудна институција разматрала уставне иницијативе за стављање ван снаге закона којим су смањене све оне

пензије чији је месечни износ већи од 25.000 динара. Наведено је да су те иницијативе одбачене. Наредних врелих јулских дана се очекује образложење највише судске инстанце у земљи, коју ће проучити правни експерти нашег Удружења, после чега ће, вероватно, бити донета одлука о обраћању Међународном суду за људска права у Стразбуру.

Судска пракса нам у томе даје за право јер су сличне мере већ предузете у Словенији и Италији, а епилог је познат: надлежни суд је пресудио да те државе пензионерима врате закинути део месечних принадажности. Према тумачењу правних стручњака, пензије су стечено право у које се не може дирати.

Популација војних пензионера посебно је осетљива категорија. Због природе посла, честих прекоманди и теренских услова рада и живота, многим официрима и подофицирима је плата представљала једини извор прихода. Да би у таквим условима одржале породицу, већина супруга није заснивала радни однос, па не испуњавају услове за пензију. Данашњу суморну слику употпуњује и невесела чињеница да деца војних лица у великом броју нису запослена или су у међувремену остала без посла.

Позив војног старешине је до те мере тежак, стресан, захтеван и одговоран, да непристрасна статистика указује да војни пензионери у просеку осам година живе краће од цивилних пензионера. Да којим случајем нису остварили право на бенефицирани радни стаж, ситуација би била још више поражавајућа. Ту чињеницу би држава свакако требало да има у виду у решавању нагомиланих проблема војнопензионерске популације.

Не траже војни пензионери ништа посебно, нити положај мимо закона. Они само захтевају да се параграфи поштују онако како то мора да се чини у правно уређеној држави. Посебно им пада тешко што морају тужбама да остварују своја права. Зар није боље да ефикасни државни апарат доследном применом закона предупреди спорове због којих су судови претрпани тужбама.

Посебно су у тешком положају пензионисани подофицири. Многи од њих живе на граници егзистенције. Удружење, са своје стране, чини онолико колико може да им помогне. Тешка финансијска ситуација у којој се налазе велики је притисак на Фонд за солидарну и хуманитарну помоћ, у који чланови УВПС издвајају део чланарине, да би помогли онима који немају елементарне услове за живот.

Борба за опстанак представља ноћну мору за огромну већину војних пензионера. Дабоме да људи који су много деценија провели у државној служби знају добро све проблеме који оптерећују Републику Србију. Међутим, с правом очекују да их државни чиновници не третирају као грађане другог реда. Па ваљда су заслужили макар да им се каже: од тог месеца планирамо да вам ускладимо месечна примања.

Зашто толико дуго администрација ћути?

Звонимир ПЕШИЋ

Рапорт са седнице Главног одбора УВПС

ВРЕЛО ПИТАЊЕ ЗА ВРУЋЕ ЛЕТО

Највише времена чланови руководства Удружења „потрошили“ на расправу шта све треба учинити да се оконча борба дуга 7,5 година која се односи на усклађивање војних пензија за 11,06 одсто. О томе је донет и сет закључака које, зарад боље информисаности чланова, доносимо у целисти.

У Хорској сали Дома ВС у Београду 24. јуна одржана је 7. седница Главног одбора УВПС на којој је, између осталог, разматрано стање у вези са остваривањем права на ванредно повећање пензије и доношење закључака о предузимању конкретних мера за остваривање законитог права и проблемима који се јављају, формирана комисија за сарадњу и информисање са другим удружењима војних пензионера, донета одлука о кооптирању једног члана у ГО УВПС и размотрана текућа питања.

Седницом је председавао Љубомир Драгањац, председник УВПС који је на почетку скупа предложио да се уместо великих прича конкретно разговара о предложеним закључцима и да се они објаве члановима.

– Не могу да схватим да власт може овако да се понаша. Чиме се може оправдати то да председник владе пре отприлике седам месеци каже да се тај проблем мора хитно решити до краја године, да надлежни министар изјави да је то завршена ствар и да ће нам повећати пензија, да ће Министарство финансија да обрачуна дуг, предложи начин исплате, да се од свега тога ништа не догоди. Сазнајемо да поједини представници Управног суда кажу да је тачно да је Уставни суд пресудио у корист војних пензионера, али да нам то ипак не припада. Понавља се неодржива и неприхvatљива прича коју шире они људи који морају да поштују закон и Устав. Понашају се као да одлуке Уставног суда нису коначне и општеобавезујуће. Забрињава непоступање РФ ПИО који не доноси решења како је надлежни суд наложио, рекао је између осталог председник УВПС, подвукавши да је несхватљиво да се припрема закон о претварању дуга према војним пензионерима у јавни дуг, а да у том телу нема представника УВПС, нити се удружење с тим у вези консултује.

Уследила је занимљива расправа у којој су учествовали Константин Арсеновић, Милутин Пантелић, Милован Лалић, Драгутин Страхинић, Миодраг Пешикан и Милорад Колашинац, у којој су подржане мере Удружења, предложени даљи поступци и усаглашене активности.

Тако је поново у ове спарне дане у први план доспело врело питање реализације права на усклађивање пензија за 11.06 одсто.

Непрестани ослонац члановима

Током минула три месеца стручна служба УВПС имала је пуне руке посла. У свему је, као до сада, била поуздан и стални ослонац војним пензионерима и члановима њихових породица.

Између две седнице Главног одбора Уд-

ружење је сачинило огледни примерак текста Уставне жалбе коју је потребно уложити Уставном суду Србије у случајевима: када је Основни суд донео пресуду са вредношћу бода од 9,02 динара и застаре од три године, а после уложене жалбе Апелациони и Виши суд ту пресуду потврдили; затим када је основни суд донео пресуду са вредношћу бода од 9,40 динара за цели период, а после уложене жалбе РФ ПИО Апелационом или Вишем суду, а Апелациони или Виши суд то преиначи на 9,02 и три године застарелости; када је основни суд донео пресуду са вредношћу бода 9,40 динара за цели период или за три године, пресуде постале извршне, а РФ ПИО, после наплаћене штете, уложио ревизију Врховном касационом суду, а Касациони суд ревизијом пресудио са вредношћу бода од 9,02 и три године застарелости.

Уставну жалбу је потребно уложити у року од 30 дана од пријема пресуде Апелационог или Вишег суда.

Председник Удружења је упутио: Ургенцију председнику Уставног суда Србије, госпођи Весни Илић Прелић, са захтевом за доношење одлуке о приоритетном решавању Уставне иницијативе, за оцену уставности Закона о привременом уређењу начина исплате пензија, имајући у виду да се озбиљно нарушава имовинско стање наших приправника.

Како је у Иницијативи предложено доношење привремене мере, сматра се у УВПС да је тај Суд дужан да барем у том сегменту без одлагања – одмах одлучи о том предмету. Из изнетих разлога захтев за приоритетно решавање дела ове иницијативе у свему је оправдан и због тога се очекује решење по предлогу.

Упућен је захтев председнику Владе Републике Србије, господину Александру Вучићу у вези са остваривањем права на усклађивање војних пензија за 11,06 одсто, јер корисници војне пензије више од седам година настоје да остваре законом загартована и одлукама Уставног, Управног и Врховног касационог суда потврђена права на ванредно усклађивање пензија.

Председник УВПС се, на захтев многобројних чланова Удружења, обратио министру финансија Душану Вујовић, због објављивања текста у листу „Курир“, у којем је цитирана и његова изјава. Од министра је захтевано да потврди или демантује спорну изјаву. Сличан захтев упућен је и листу „Курир“.

У организацији УВПС 25. маја одржан је заједнички састанак представника удружења која интересно купљају војне пензионере. Тема састанка је била унапређење заједничког деловања. Скуп је протекао у корект-

но атмосфери. Договорено је да се формира координационо тело у које ће свако удружење предложити по једног члана и доставити предлог за организацију заједничког деловања и питања која треба решавати и да на основу тога координационо тело сачини план деловања. Међутим, своје предлоге још нису сви доставили, па координационо тело није формирано.

У протеклом периоду одржано је више скупштина општинских-градских организација на којима су присуствовали председник УВПС или чланови ИзОд. На скупштинама су чланови информисани о деловању УВПС.

Здравствена заштита

Од последње седнице ГЛОд (март – јули) решена су или је у току реализација следећих питања:

– Достављен је (16.03) допис МО – Управи за војно здравство да се апотека на Карабурми стави у функцију. После обраћања ЦВМУ Београд добијена је информација да проблем нерада апотеке није у недостатку стручног особља, већ због тога што објект апотеке није грађевински осposбљен, услед чега је интервенисано код надлежних органа у МО, па је апотека је недавно почела са радом.

На предлог општинске организације Нови Београд (30.04) покреута је иницијатива да се апотека у блоку 63 стави у функцију. Процедуре је у току и очекује се позитивно решење.

У вези са проблемом насталих реорганизацијом гарнизона Панчево у гарнизону место Удружење се обратило Фонду за СОВО (24.03) поводом неправилно наплаћивање партиципације за збрињавање КВП из Опова, Ковачице и Ковина. Од Управе за логиистику добијен је одговор да ће се обратити Управи за оперативне послове, како би се пронашло решење и здравствена заштита КВП из тих места и даље одвијала у војној амбуланти у Панчеву. Процедура је у току.

Услед дужке трајања проблема у стоматолошком збрињавању на целој територији Србије, јер то питање уговором са РФЗО није ваљано регулисано, Удружење се (17.04) обратило Фонду за СОВО. Такође је интервенисано да се КВП из Пирота Гордани Илић и Стефану Панаквијевском партиципира уградња зубне протезе, а за шта имају исправне и ваљане рачуне.

Проблем стоматолошког збрињавања, посебно протетичких радова је знатно изражен и у војноздравственим установама (Нишу, Новом Саду и Београду, посебно на ВМА). до Проблем је најчешће у недостатку потребног материјала, дугог чекања, а и честих долазака у ВЗУ (до 40 пута) да би се протеза урадила.

Закључци које је донео Главни одбор УВПС

СЕТ РАЗНОВРСНИХ МЕРА

На основу члана 16. тачка 4. Статута УВПС и спроведене расправе по питању: „Стање и проблеми у вези са остваривањем права на ванредно повећање пензија за 11,06 одсто од 1. 8.2008.године“, Главни одбор Скупштине УВПС на седници одржаној 24. јуна 2015.године доноси,

ЗАКЉУЧКЕ

Остваривање законом загарантованих и одлукама Уставног, Управног и Врховног касационог суда потврђених права на ванредно усклађивање пензија за 11,06% од 1. 8. 2008.године ни после више од седам година није реализовано. Најава председника Владе да ће овај дуггодишњи проблем коначно бити решен у што краћем року као и изјава министра Вулина да ће ускоро пензије бити усклађене по закону и отпочети њихова исплата, а да Министарство финансија утврђује висину и предлог модалитета исплате дуга, ни после дужег времена није реализована...

Републички фонд ПИО не поступа по одлукама Управног суда, односно не доноси на закону заснована решења и врши потпуну опструкцију судских пресуда у парничним споровима. Надлежна министарства не одговарају на наше захтеве а Министарство финансија одбија да прими на разговор представнике УВПС.

Непоступање државних органа по закону и одлукама надлежних судова изазвало је огромно незадовољство, тензије и захтеве великог броја војних пензионера да протесним окупљањем остваримо своја права и то се више не може одлагати.

Влада Р. Србије интензивно ради на припреми предлога Закона о претварању неисплаћеног дела пензија од 1. 1. 2008.године корисницима војних пензија у јавни дуг. ГлОд Скупштине УВПС сматра да се са оваквим предлогом закаснило и да се започети судски поступци ни једним законом не могу прекинути.

Признато право на ванредно повећање пензија за 11,06% од 1. 1.2008.године треба решавати на следећи начин:

Пензије ускладити по закону (повећати за 11,06%) и одмах почети исплату, Судске спорове за исплату дуга окончати судским путем. Обештећење за корисника војне пензије који нису покренули парнице за наплату дуга решити вансудским поравнањем, путем јавног дуга.

Високом савету судства и Врховном касационом суду упутити захтев да:

- Судови идентично пресуђују у парницама које се воде по за наплату дуга од 01.01.2008.године,

- Овера правноснажности пресуде, као извршење тих пресуда, треба да буде у разумном року,

Да уплата судских такса за тужбу, жалбу и пресуду буде у више рата.

Наставити са подношењем тужби Управном суду Србије због непоступања Републичког фонда за ПИО по пресудама овог суда, јер Републички фонд за ПИО не доноси на закону засновано решење већ и даље игнорише те пресуде.

Све општинске и градске организације УВПС благовремено ће поднети кривичне пријаве Основном јавном тужилаштву против директора филикала Републичког фонда за ПИО који су донели решења супротна пресудама Управног суда и решењу Дирекције Републичког фонда за ПИО. Кривичне пријаве подносити по достављеном обрасцу и донетим решењима филијала.

Корисници војне пензије који су добили пресуде за наплату дела дуга благовремено треба благовремено да подносе тужбе за наплату дуга за наредни период, јер ће већ почетком 2016. године за велики број КВП наступити застарелост потраживања.

Уколико Уставни суд одбаци уставне жалбе које су поднете по питању смањења вредности бода за 4,21% и признавања дуга само за три године од дана подношења тужбе припремити образац тужбе, међународном суду који треба да поднесу сви КВП којима је Уставни суд одбацио уставне жалбе.

Уколико Републички фонд за ПИО повећа пензије мање од 11,06%, сви КВП треба да покрену Управни поступак и управни спор, за шта ће ИзОд припремити одговарајуће образце.

Влади Републике Србије доставити захтев да представници УВПС буду укључени у радне групе које припремају предлоге за повећање пензија и исплату дуга од 01.01.2008.године.

Наставити са припремама масовног протесног окупљања којег спровести у случају да се ускоро не ускладе пензије за 11,06%. ИзОд припремиће предлог обезбеђења новчаних средстава за трошкове протеста (превоз, штампање материјала и др.).

ПРЕДСЕДНИК
Љубомир Драгањац, с.р.

Фонду за СОВО (24.04) достављена је информација да се у Здравственом центру Алексинач незаконито наплаћује партиципација КВП, са предлогом да се РФЗО, са којим је склопљен уговор, ово питање реши и да врате незаконито наплаћене партиципације.

Покренута је иницијатива (1. 6), да се лицима која у Гр-Оп. организацијама раде на прикупљању, обради и ношењу путних налога и друге медицинске документације у гарнизоне на које се ослањају, за ту врсту

посла обави новчана накнада у висини једне дневнице. Убеђени смо да је тај захтев оправдан, јер се решавају задаци из надлежности Фонда за СОВО формулисана овако: „Остављање права на здравствену заштиту војних осигураника“ (члан 3. Уредбе).

Неке примедбе корисника војне пензије и организација које су примљене у писаној форми достављене су институцијама на које се односе (ЦВМУ, ВМА, ФСОВО)..

У припреми је израда захтева за решава-

ње проблем лабораторијских прегледа у Зрењанину, пошто се у овом тренутку за лабораторијске услуге пацијенти шаљу у Нови Сад, а у хитним случајевима у приватне лабораторије о личном тропку.

Стамбено обезбеђење

У периоду између две седнице стамбени орган МО, доделио је укупно 13 станова и то 11 у гарнизону Београд и по један стан у гарнизонима Зајечар и Лесковац. Од укупног броја подељених станова, 10 станова је припало КВП, док су три стана подељена цивилним лицима на служби у МО И ВС.

На основу акта Управе за традицију стандард и ветеране од 1. 6. 2015.године, Управа за инфраструктуру доставила је управу за расподелу 119 станова и то у гарнизону Београд 84, Новом Саду 30, Краљеву два, а у Крушевцу, Нишу и Пироту по један.

Достављена је и пријава и за поделу теже дељивих станова, којих укупно има 15 и то у гарнизонима: Зајечару 9, Крагујевцу два, а у Сомбору, Нишу, Зрењанину и Ваљеву по један. Подела се очекује у наредних месец дана.

Тренутно Одељење за стамбене послове доставља изјаве о начину решења стамбеног питања по Правилнику (СВЛ бр 10/2014) за лица која нису коначно решила стамбено питање и била су по старом правилнику ранжирани у групи за зајам.

Солидарна и хуманитарна помоћ

На основу члана 5. у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. и тачка 2. Правилника за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седницама разматрио захтеве достављене у овом периоду и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели јенократне социјалне и хуманитарне помоћи за 84 КВП у укупном износу од 2.298.000 динара или у просеку 27.357,00 динара по особи.

У извештајном периоду примљено је 151 нови члан а истовремено су организацију напустила 52 члана.

Главни одбор је, због потребе бржег сагледавања потреба и стања, а и благовременог реаговања на актуелна питања, правременог и бржег информисања чланова удружења лоцираних у четири општине које покрива општинска организација УВПС Пирот донео одлуку о кооптирању у тај орган Драгана Петровића.

На основу учене потребе Главни одбор Скупштине УВПС донео је и одлуку о формирању комисије за информисање и сарадњу са другим удружењима и организацијама војних пензионера састава: Марко Неговановић, председник; Симеун Туманов, члан и Звонимир Пешић, члан. Комисија ће, како је закључено, израдити план активности и о свом деловању редовно обавештавати председника УВПС и ИзОд и повремено ГлОд Скупштине УВПС.

Чланови Главног одбора сагласили су се да ако одлука Уставног суда поводом поднете уставне иницијативе да се стави ван снаге закон о смањењу пензија буде негативна да се припреми тужба Међународном суду за људска права.

На предлог општинске организације УВП Врање, донета је и одлука да се наредна седница Главног одбора одржи средином септембра у Врању, када ће се обележити и Дан УВПС.

3. Пешић

Обележено десет година Клуба генерала и адмирала Србије

ВЕРНИ ПРИНЦИПИМА НЕУТРАЛНОСТИ

На свечаности уручено новоустановљено признање: Медаља српских генерала и адмирала „Српски цар Душан Силни“

Клуб се резултима рада афирмисао као значајна друштвена институција

Поводом десет година постојања и рада Клуба генерала и адмирала Србије, у Дому Војске Србије 25. јуна одржана је свечана седница којој су, поред многобројних гостију и чланова Клуба, присуствовали министар одбране Братислав Гашић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић са сарадницима и академик Драгољуб Живојиновић. Никада се генерали и адмирални нису окупили у толиком броју као овога пута.

„Јубилеји су идеална прилика да се у миру и без еуфорије анализира дужи период деловања и резултати постојања неке организације, а зарад будућности. Наш Клуб генерала и адмирала Србије „рођен“ је пре десет година, 30. јуна 2005. године. Клуб је формиран са намером, циљано, а не спонтано. Настао је синергичком методом активног и пензионисаног генералског и адмиралског кора Војске Југославије у тренуцима оснивања. Замишљен је као нестраначка, неполитичка, професионална и струковна организација, са циљем искоришћења огромног умног и високообразовног експертског потенцијала генералско-адмиралског кадра, појединачно и профилисаног од најнижих до највиших положаја у систему одбране и коришћење њихових потенцијала у осмишљавању и развоју система одбране, саобразно новонасталим условима у држави, СРЈ, прилагођеној геополитичкој и економској филозофији новог светског поретка.

Од формирања 30. јуна 2005. године до данас, Клуб је прошао кроз три фазе у своме раду. Само доследним придржавањем усвојених програмских опредељења и уз огромне напоре изабраних органа и јединства чланства Клуба, из године у годину смо били све јачи и чвршћи да истрајемо у своме науку, рекао је на почетку излагања председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије генерал-пуковник у пензији Видоје Пантелић.

Према Пантелићевим речима, најзначајнија фаза је у току. У њој се обнавља са-

Начелник ГШ ВС генерал Љубиша Диковић одао је признање пензионисаним генералима за њихов допринос изградњи система одбране

радња са Министарством одбране и Управом за традицију, стандард и ветеране. Клуб генерала и адмирала постаје и активни члан Међународног консултативног комитета организација официра у резерви и пензији, чиме добија и међународну афирмацију.

„Време ће тећи, збивања у свету и нашој земљи ће се смењивати великом брзином. Учени својом историјом и поштујући огромне жртве и жртвовања наших предака, уважавајући право других на њихову традицију, ми у Клубу морамо остати верни принципима неутралности и самосталности, не скрнављећи идеале чојства и јунаштва којим смо вековима задајани. Наш задатак је да не подлегнемо дневно политичким и другим притисцима којима смо свакодневно изложени, истакао је Пантелић.

Честитајући члановима Клуба годишњицу успешног рада, генерал Диковић је истакао да та организација представља озбиљан ресурс, не само за Министарство одбране и Војске Србије, већ и за државу у целини.

— Војска Србије је, и по најновијим истра-

живањима, прва по поверењу у јавности. За нас војнике то је и част и одговорност да у свом раду будемо достојни указаног поверења. Та мера поверења није производ рада само данашње генерације највиших старешина Војске Србије. Томе сте значајан допринос дали и ви који сте некада радили у Министарству одбране и Војсци Србије, рекао је начелник Генералштаба и додао да савети и искуство чланова Клуба генерала и адмирала представља значајан допринос.

Први генерал Војске Србије је подвукао: Академик Драгољуб Живојиновић је у име Српске академије наука и уметности,

честитајући генералима и адмиралима десет година запаженог рада, говорио о досадашњој сарадњи са Клубом генерала и адмирала Србије, наглашавајући потребу и могућности да се она у наредном периоду унапреди.

Сећање на дане када је стваран Клуб, евоцирао је генерал-потпуковник у пензији Момчило Момчиловић, у то време председник Иницијативног одбора за формирање те, како се показало, значајне друштвене институције:

На свечаности је представљена и најновија књига у издању Клуба, чији је наслов „Клуб генерала и адмирала Србије“. Написао ју је Бошко Антић, контраадмирал у пензији.

— Идеја о изради овог дела зачала се пре две године, а реализација је била отежана услед недостатка документације која је нестала у време кад је Клуб био приморан да напусти Дом Војске Србије. Излаз је нађен у коришћењу расположиве документације, података објављених на сајту Клуба и сачувањем докумената код генерал-потпуковника Момчила Момчиловића, генерал-мајора Душана Војводића, генерал-пуковника др Видоје Пантелића... И тако, коцкицу по коцкицу, склепљен је мозаик који Вам је данас уручен.

Поводом десет година рада, Клуб генерала и адмирала установио је Медаљу српских генерала и адмирала „Српски цар Душан Силни“ која се додељује за изванредне резултате у раду и афирмацији Клуба у земљи и иностранству. Одлуку о додели тог признања прочитао је, војнички одсечно и јасно генерал-мајор у резерви Душан Војводић.

То престижно признање припало је генералима и адмиралима Момчилу Момчиловићу, Спасоју Смиљанићу, Љубиши Стојимировићу, постхумно, Видоју Пантелићу, Јовану Милановићу, Стаменку Николићу, Златоју Терзићу, Радовану Томановићу, Бошку Антићу, Душану Војводићу, Владимиру Пејаку, Петру Тркуљи, Бранку Фезеру и Радославу Шкорићу.

Честитка Удружења војних пензионера Србије

ДОПРИНОС СТРУЦИ

Председник УВПС Љубомир Драгањац, поводом јубилеја Клуба генерала и адмирала Србије упутио је честитку следеће садржине:

„Десет година постојања и плодног рада за сваку организацију и друштвену институцију представља значајан временски и сваки други међаш, када се пред члановима и најширој јавности своде незаобилазни и неперистрасни биланси. Прилика је то за осврт, али и за поглед у будућност.

На мапи невладиних, нестраначких и непрофитних организација, Клуб генерала и адмирала Србије свакако за службу почасно место, пре свега по израженом патриотизму, неговању светлих традиција нашег народа и војске и свестраном доприносу официрској професији. Организацијом научних скупова и округлих столова о минулим ослободилачким, одбрамбеним и праведним ратовима, Клуб је дао значајан допринос историји, али и ратној вештини. Старешински кадар најбоље зна шта све носе ратови и колико је важно очувати мир, при чему је прва водиља отаџбина, а највиши циљ слобода.

И поред почетног неразумевања у делу власти и државних институција, Клуб генерала и адмирала Србије се у протеклој деценији, за наш народ и војску тежак период, афирмисао као организација од нарочитог друштвеног значаја и интереса. Посебно се истиче богата издавачка делатност стручног, па и научног карактера штиво, којим ће се напајати и усавршавати будуће генерације официра.

Клуб Генерала и адмирала Србије, као колективни члан Удружења војних пензионера Србије, дао је нарочити значај у испуњавању програмских задатака и циљева наше организације. Посебно ценимо чињеницу да је Клуб генерала све време заступао став и деловао у складу са начелом јединственог деловања и наступа војнопензионерске популације у решавању свих проблема који тиште пензионирне старешине и њихове чланове породица.

Честитајући вам јубилеј, желимо вам нове успехе и резултате, на добробит нашег народа, војске и државе“.

Медаљу је дизајнирао Душан Војводић, негдашњи војник у Новинском-издавачком центру „Војска“, иначе унук генерала Душана Војводића.

Истим поводом Клуб је Министарству одбране и Генералштабу Војске Србије и другим државним и војним организацијама, удружењима грађана и појединцима доделио Захвалнице за истрајан допринос у афирмацији Клуба генерала и адмирала у протеклом периоду. То признање додељено је на свечаности Редакцији листа „Војни ветеран“ и ликовно-графичком уреднику Милену Чуљићу. **З. П.**

Информација о пружању хитне медицинске помоћи у иностранству војним осигураницима

КАКО ИЗБЕЋИ ПРОБЛЕМЕ

Пре путовања у иностранство, војни осигураници су дужни да од Фонда за социјално осигурање војних осигураника (Крунска 13, Београд) прибаве двојезични образац ако путују у земљу са којом имамо закључен међународни Споразум о социјалном осигурању, односно да прибаве „Потврду о коришћењу здравствене заштите у иностранству“ ако путују у земље са којима немамо такав споразум.

Република Србија је потписала међународне Споразуме о социјалном осигурању који важе и за војне осигуранике, са Аустријом, Белгијом, Босном и Херцеговином, Бугарском, Великом Британијом, Италијом, Луксембургом, Мађарском, Македонијом, Немачком, Пољском, Румунијом, Словачком, Словенијом, Француском, Холандијом, Хрватском, Чешком и Турском.

Поступак издавања двојезичних образаца о праву на коришћење хитне медицинске заштите у иностранству:

Да би осигураник добио двојезични образац или Потврду о коришћењу здравствене заштите у иностранству од Фонда за СОВО, потребно је да од изабраног лекара и стоматолога, добије потврду о здравственом стању. Лекар и стоматолог дају потврду осигураном лицу о здравственом стању, у складу са чланом 19., 20. и 21. Правилника о здравственој заштити војних осигураника и чланова њихових породица („СВЛ“ 31/94) ако је пре поласка у иностранство утврђено: да не болује од акутног обољења; да не постоји поремећај у његовом здравственом стању који би условио потребу лекарске помоћи; да не болује од хроничних и других болести због којих је потребно дуже или стално лечење односно стални лекарски надзор; да је најмање шест месеци пре одласка у иностранство обављен стоматолошки преглед.

Потврда/образак издаје се за период од 90 дана.

Уколико се потврда не искористи, односно ако за време боравка у иностранству није било потребе за хитном медицинском помоћи, потврда се може вратити Фонду за СОВО и поново затражити образац/потврду у случају нових путовања и пре истека рока рока од 90 дана, са новим роком важења од 90 дана.

Начин употребе образаца:

Уколико је војном осигуранику пружена хитна медицинска помоћ у некој од земаља са којима је потписан Споразум, осигураник је у обавези да поред здравствене књижице коју даје на увид преда и двојезични образац здравственој установи у којој је пружена услуга. У том случају трошкови лечења се фактуришу Фонду за СОВО у складу са договореном процедуром. Посебно напимемо да трошкове партиципације по болничком дану плаћа осигураник у складу са важећим прописима земље у којој му је ме-

дицинска помоћ пружена. У пракси се дешава да у неким државама са којима је потписан споразум (Република Хрватска најчешће) здравствене установе не желе да прихвате двојезични образац. У том случају потребно је да се осигураник лично обрати, или неко у његово име, надлежној филијали фонда здравственог осигурања државе у којој борави и пријави непоштовање споразума. То је потребно пријавити Фонду за СОВО, како би благовремено реаговао. У случајевима када осигураник није пре путовања прибавио образац, трошкове лечења мораће да плати сопственим средствима.

Потписан Споразум (Република Хрватска најчешће) здравствене установе не желе да прихвате двојезични образац. У том случају потребно је да се осигураник лично обрати, или неко у његово име, надлежној филијали фонда здравственог осигурања државе у којој борави и пријави непоштовање Споразума. То је потребно пријавити Фонду за СОВО, како би благовремено реаговали. У случајевима када осигураник није пре путовања прибавио Образац, трошкове лечења ће морати да плати сопственим средствима.

Шта урадити уколико осигураник плати услуге?

У случају да је хитне здравствене услуге у иностранству осигураник лично платио, постоји могућност да трошкове пружених здравствених услуга накнадно рефундира у Фонду за СОВО на следећи начин:

Војни осигураник за плаћену медицинску услугу у иностранству, подноси захтев за рефундацију трошкова Фонду за СОВО, уз који прилаже оригиналну медицинску документацију и оригинални рачун за плаћену услугу. Уз захтев се доставља копија здравствене књижице подносиоца захтева, копија личне карте и текућег рачуна (за лице на чији рачун иде уплата).

Уколико се захтев прихвати, осигуранику се рефундирају трошкови у износу који је прописан за ту услугу у Републици Србији, сходно одредби члана 1. Став 1. Правилника о измени Правилника о здравственој заштити војних осигураника и њихових породица („Службени војни листа“ бр. 23/98), а на основу става и мишљења Главне војно-лекарске комисије и обрачуна тих трошкова кога је направио Сектор за лечење Војно-медицинске академије.

Због интересовања великог броја осигураника за путовање у Црну Гору наглашавамо да је одредбом члана 40. Тачка 2. Споразума о социјалном осигурању између Републике Србије и Црне Горе прописано да се споразум не односи на војне осигуранике, те је у том случају поступак исти као за путовање у државе са којима није потписан споразум.

Истичемо да са Грчком не постоји споразум, те је осигураник у обавези да плати пружене услуге које ће моћи да рефундира у складу са горе наведеном процедуром.

Исхитрене изјаве о начину решавања дуга према војним пензионерима

ЗАКАСНЕЛО РЕШЕЊЕ

У делу медија и на друштвеним мрежама на интернету ових дана се наводи чињеница да Влада Републике Србије интензивно припрема закон о јавном дугу, чиме би, наводно, било решено питање усклађивања војних пензија за 11,06 одсто.

Удружење војних пензионера сматра да изјашњавање о предлогу да се неисплаћени део војне пензије решава путем јавног дуга није упутно, јер се не зна садржај закона који је у припреми. Удружење сматра да се са оваквим предлогом апсолутно закаснило јер је у међувремену поднето више од 30.000 тужби за наплату дуга, од којих је више стотина наплаћено и сваким даном тај број се увећава.

Признато право на ванредно повећање пензија за 11,06 одсто од 1.1. 2008. године треба решавати на следећи начин:

(1) Повећати пензије за 11,06 одсто и одмах отпочети исплату тако увећане пензија;

(2) Покренуте судске спорове за исплату дуга окончати судским путем;

(3) За војне пензионере који нису наплату дуга покренули судским путем, предвидети могућност вансудског поравнања кроз исплату основног дуга, затезних камата у неколико рата, или да се за њих исплата регулише законом о јавном дугу.

Кончан став УВПС биће формулисан након широке консултације чланства и органа Удружења. Молимо чланове, посебно оне који се налазе на истакнутим функцијама у УВПС, да се суздрже од давања изјава средствима јавног информисања, да тиме не уносе забуну и подижу тензије у оквирима војнопензионерске популације. Посебно је штетно износити она гледишта која су супротна интересима војних пензионера и нису у складу са ставовима Удружења.

Обраћање председника УВПС директору Пореске управе

СТОРНИРАТИ РЕШЕЊА

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је 16. јуна писмо Драгани Марковић, директору Пореске управе – Централа, које се односи на таксу за оружје у поседу војних пензионера. Писмо преносимо у целисти:

„Велики број професионалних војних лица приликом одласка у пензију, од надлежне војне јединице Министарства одбране или Генералштаба Војске Србије, добило је на поклон неко од оружја. Да је оружје добијено на поклон доказује се потврдом коју издаје војна јединица. У издатој потврди је децидно наведено да се оружје даје на поклон. Војни пензионер, који је на тај начин добио оружје, се на основу члана 25. став 1. тачка 4. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС“, бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04 и 112/05) ослобођен је од пореза на држање и ношење оружја. Војни пензионери су, такве потврде предали у надлежне пореске филијале, на основу којих су били ослобођени од пореза и нису га плаћали од одласка у пензију.

Ове године многи војни пензионери добио су решења којима се утврђује порез на регистровано оружје за 2015. годину, иако до сада ту обавезу нису имали, што је изазвало велики незадовољ-

ство.

Војни пензионери, који су примили ова решења, морају поново да доказују да су оружје добили на поклон. Доказ којим се доказује је потврда коју је издала надлежна војна јединица и коју су већ предали у надлежну пореску управу.

Многи пензионери су такве потврде загубили и сада нису у могућности да докажу да су такво оружје добили на поклон, иако од престанка службе, нису плаћали порез јер су на основу доказа били ослобођени.

Због таквог односа надлежних пореских филијала, многи војни пензионери изложени су непотребном малтретирању, иако болесни, изнемоги и на болничком лечењу нису у могућности да тај проблем разреше.

Предлажемо да се за ново доказивање права ослобађања плаћања пореза на оружје – пиштоље, тражи доказ само за лица која су наследила или купила предметно оружје – пиштоље. Те податке надлежној пореској управи би по службеној дужности требало да достави Министарство унутрашњих послова. У складу са наведеним молимо да се тако достављена решења сторнирају јер су та лица доставила потврду и ослобођена од пореза“.

Додела солидарне и хуманитарне помоћи у мају 2015. године

РЕШЕНО 20 ЗАХТЕВА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници оданој 8. јуна 2015. године, размотрио захтеве достављене у мају и преостале из априла 2015. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели јенократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Нови Сад МС: 35.000,00 - по члану 10.430,64 динара,

ОпОр Лозница РС: 32.000,00 - по члану 10.550,64 динара,

ОпОр Лесковац СИ: 32.000,00 - по члану 9.796,25 динара,

ОпОр Лесковац ПС: 32.000,00 - по члану 6.956,12 динара,

ОпОр Лесковац СБ: 32.000,00 - по члану 8.370,50 динара,

ОпОр Ваљево СБ: 29.000,00 - по члану 10.324,33 динара,

ОпОр Зајечар ДМ: 32.000,00 - по члану 9.533,95 динара,

ОпОр Краљево НН: 32.000,00 - по члану 9.086,03 динара,

ОпОр Нови Београд ТЉ: 35.000,00 - по члану 9.432,54 динара,

ОпОр Смедеревска Паланка МТ: 25.000,00 - по члану 10.344,85 динара,

ОпОр Краљево ДМ: 35.000,00 - по члану 6.774,96 динара,

ОпОр Ћуприја СМ: 32.000,00 - по члану 9.277,90 динара,

ОпОр Нови Београд ЈД: 29.000,00 - по члану 8.634,23 динара,

ОпОр Пирот МД: 25.000,00 - по члану 10.575,19 динара,

ОпОр Ниш КД: 32.000,00 - по члану 6.880,25 динара,

ОпОр Чукарица РР: 35.000,00 - по члану 6.913,86 динара.

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника

ОпОр Панчево ДМ: 20.000,00 - по члану 18.012,16 динара,

ОпОр Крушевац СД: 20.000,00 - по члану 19.112,16 динара,

ОпОр Чачак ЈЖ: 30.000,00 - по члану 18.012,16 динара,

ОпОр Лозница БЗ: 20.000,00 - по члану 18.012,16 динара.

Новчана средства ће бити уплаћена на текући рачун до 15. јуна 2015. године

Извршни одбор

Признање Црвеног крста Србије УЗ СВОЈ НАРОД

З а допринос у прикупљању помоћи за настрадале у мајским поплавама 2014. године нишкој Месној организацији УВПС “Ђеле кула”, на свечаности поводом годишњице Црвеног крста Србије додељена је захвалница.

Месни одбор Удружења организовао је акцију под називом „Будимо Србија” и за

само два сата прикупио помоћ у износу од око 80.000 динара и уредно је доставио Црвеном крсту.

Ово признање је само писани траг да су војни пензионери били, као и увек, уз свој народ када је било најтеже, а представља и подстрек за већим друштвено-корисним ангажовањем. **И. Милошев**

Захтев Уставном суду Србије

НЕОПХОДНА ИНФОРМАЦИЈА

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је Уставном суду Србије захтев за информацију о поступању по достављеној иницијативи у вези са смањењем пензија. Текст доносимо у целости:

„Удружење војних пензионера Србије поднело је том суду Иницијативу за оцену уставности Закона о привременом уређењу начина исплате пензија („Службени гласник РС“, бр. 116/2014), поводом које је оформљен предмет ИУз-531/2014.

На сајту Уставног суда, уласком у статус предмета, преко ЈМБГ за физичка лица или преко ПИБ за правна лица, објављено је да је II Велико веће Уставног суда на 20. седница одржаној 11.6.2015. године донело Закључак: Није усвојена.

Молимо да нам, на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), доставите информацију: Да ли је II Велико веће Уставног суда на 20. седници одржаној 11. 6. 2015. године одлучивало о овој иницијативи и шта значи Закључак: Није усвојена.

Наведена информација нам је потребна ради информисања чланства.“

Са Конференције мира и пријатељства у Паризу

ПОРУКЕ СЛОБОДЕ

УПаризу је недавно одржана међународна конференција Удружења пензионисаних и официра у резерви (ИАЦ), „Мисија мира и пријатељства“, посвећена 70. годишњици победе над фашизмом. На том хуманитарном скупу, уз делегате 23 државе, био је и представник Удружења војних пензионера Црне Горе, пуковник у пензији Радивоје Здравковић.

Лијепо је било видјети како ветерани долазе у свјечаним униформама окићени знамењима за заслуге у служби мира.

Конференцију је у згради УНЕ-СКО-отворила Елеонора Митрофанова, амбасадор Русије у тој међународној организацији и пожељела успешан рад.

Генерални секретар организације ИАЦ Анатолиј Кумаков представљао је учеснике конференције а председник генерал Кањшин говорио о значају победе над фашизмом и обиљежавањем 70.годишњице. Говорио је и о садашњој ситуацији у свијету и да се ветеранске организације залажу за рјешавање међународних спорова мирним путем.

Делегат из Црне Горе Радивоје Здравковић са поносом је истакао да долази из мале, али слободарске и по јунаштво и борби за слободу велике државе Балкана.

- Црна Гора је у Балканским ратовима, Првом и Другом свјет-

ском рату била на старни правде и раме уз раме се борила са осталим слободарским војскама. у Другом свјетском рату и побједи над фашизмом дала је значајан допринос. Према броју жртава у том рату спада у сами врх снага побједница – истакао је Здравковић..

Он је изнио своја виђења о садашњој ситуацији усвијету и упутио поруке мира и пријатељства међу народима.

-Наш глас- глас официра треба да се чује, јер официри знају шта је рат и која разарања, жртве и патње народу доноси. Зато у својим државама захтјевамо да се међу државама спорови рјешавају мирним путем, јер само мир доноси благодостанје народу и миран сан. Још једном, кренимо у нашу хуману мисију, мисију мира и пријатељства – поручио је Здравковић.

Учесници међународне конференције „Мира и пријатељства“ усвојили су декларацију у којој је истакнуто да је побједа над фашизмом најважнији догађај 20. вијека јер је овом побједом човјечанство спасено од катастрофе.

Пред Тријумфалном капијом делегати су уз посебни ритуал трубака и бубњара положили вјенце. На растанку се чуло и обећање да ће војни ветерани бити носиоци бакље у служби мира.

Р. 3.

Посета румунским пријатељима

УОБЛИЧЕНА САРАДЊА

На позив Асоцијације војних кадрова у резерви и повлачењу округа Мехединци, свечаној седници у Турну Северину, а поводом дана те асоцијације, присуствовала је делегација војних пензионера УВП из Зајечара са Љубомиром Рељановићем на челу.

Пензионисане старешине из пријатељске Румуније биле у униформама. Уводни реферат поднео је председник асоцијације округа Мехединци бригадни генерал Јон Пана, који је посебно истакао сарадњу са војним пензионерима из Зајечара.

На званичном састанку двеју делегација потписан је Меморандум о сарадњи.

Љ. Р.

Предстоје нови облици сарадње: са сусрета у Турну Северину

У Нишу обележена 70. годишњица победе над фашизмом у Другом светском рату

НЕ ПОНОВИЛО СЕ

УДому ВС у Нишу одржана је пригодна свечаноат поводом обележавања 70-годишњице победе над фашизмом у Другом светском рату. На свечаности су уз команданта Копнене војске генерал-мајора Милосава Симовића, присуствовали председник Скупштине града др Миле Илић, борци НОР-а, многобројни официри и други грађани.

Поздрављајући присутне, председник СУБНОР-а града Ниша Миодраг Тричковић је поред осталог рекао да су се Срби по ко зна који пут дигли на устанак против у то време највеће војне силе фашистичке Немачке, удружени са Италијом и Јапаном да би освојили свет. Српски народ је борбом доказао да највише воли слободу. Иако голорки, борци су јуришали на далеко надмоћнијег неспријатеља и кроз четворогодишњу борбу на крају изашли као победници.

У пригодном програму који је осмислио председник Књижевног клуба „Чегар“ из Ниша и у њему учествовао Мирослав Мишо Бакрач, пуковник у пензији, наступили су и Хор Студенског центра из Ниша, ученици Средње музичке школе и вокални солисти.

Веома је био запажен реситал у коме су учествовали млађи глумци Студенског центра и Мирослав Мишо Бакрач, кроз који се речима казивани време и догађаји из историје четворогодишње борбе против фашизма на југословенским просторима.

Пружајући помоћ Народноослободилачком покрету у Србији, Црвена армија је, форсирајући Дунав код села Вајуга у близини Кладова прешла на територију Србије септембра 1944. године и заједно са јединицама НОВЈ учествовала у ослобођењу Неготина, Зајечара, Бора, а затим кренула ка Београду, где је учествовала у Београдској операцији и ослобођењу Београда.

Ранко Бабић

Нови Сад

СУСРЕТ ВОЈСКЕ И РЕЗЕРВНИХ СТАРЕШИНА

Крајем јуна у новосадском Дому Војске Србије по осамнаести пут одржан је Сусрет припадника новосадског гарнизона и Организације резервних војних старешина Новог Сада.

Поздрављајући присутне Бошко Пилиповић нагласио је значај ове организације за систем одбране истичући, том приликом, успешну вишегодишњу сарадњу ове организације са Удружењем војних пензионера Новог Сада.

Поред генерал-потпуковника Милосава Симоновића команданта КоВ, бригадног генерала Жељка Петровића, команданта Прве бригаде, пуковника Андрије Андрића, команданта Речне флотиле, сусрету су при-

суствовали и представници Градског одбора УВП Новог Сада, које је предводио Милосав Миленковић потпредседник, као и представници МО, других организација и локалне самоуправе.

Најзанимљивији део програма већ традиционалне манифестације представљао је предавање пуковника у пензији проф. др Милана Мијалковског на тему актуелних питања везаних за тероризам и Исламску државу.

Током једночасовног стручног и сажетог излагања Мијалковски је на популаран начин говорио о историјату ислама, све до терора и тероризма савремених џихадиста-салафиста, с посебним освртом на услове стварања и структуре Исламске државе (ИД), калифата, структуре командовања, праваца дејства снага ИД, наоружања, тренутног стања и могућих реперкусија на Србију и ближе окружење.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Предавање проф. др Милана Мијалковског изазвало је велику пажњу присутних

Свечаност у Влачку

ТРАДИЦИЈА СЕ НАСТАВЉА

Новог 14. јунског дана припадници Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије (УПВЛПС), посетили су село Влачку, родно место нашег првог школованог војног pilota, наредника Михаила Петровића. Била је то још једна прилика за дружење ваздухопловаца свих генерација.

Испред Михаилове родне куће, где су положени венци, присутнима се обратио секретар Завичајног удружења Драгољуб Швабић, који је оку-

пљене подсетио на значај који Михаило Петровић има за овај крај, наше ваздухопловство и Србију уопште. Потпредседник УПВЛПС, Војислав Стојановић је, између осталог, указао на чињеницу да, први војни pilota, а ни први командант војног ваздухопловства Коста Милетић немају одговарајуће спомен-обележје.

Свечаном скупу

су присуствовали и изасланик команданта РВ и ПВО, пуковник Драган Панић, представник општине Крагујевац Лабуд Булатовић Душан Бошковић из Удружења за неговање ваздухопловних традиција, Мирослав Кнежевић, директор Музеја ваздухопловства, припадници Удружења потомака солунских ратника „др Арчибалд Рајс“ и други...

На скупу у Влачку промовисана је и књига „Споменница српског војног ваздухопловства“, приређивача Александра Огњивића. Свечаност је настављена у дворишту основне школе у Влачки, уз богат културно-уметнички програм у извођењу драмског уметника Александра Дунића и наступе фолклорних група из Влачке и околине.

М. РАКИЋ

Долазак ваздухопловних ветерана у Влачку

Ажуриране надлежности новобеоградских месних организација УВПС

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ПОТРЕБАМА

Општински одбор УВПС Нови Београд, у склопу припрема за редовну годишњу скупштину, извршио је анализу бројног стања чланства и досадашњу „покривеност“ територије Новог Београда организацијом УВПС.

На основу спискова чланова које је ИзОд УВПС добио од РФ ПИО, утврђено је да у Новом Београду има 6834 члана. Број чланова УВПС је и већи, јер за један број пензионера-чланова УВПС воде неажурни и нетачно унети поштански бројеви, адресе нису једнообразно унете и нису у складу са важећим називима улица итд. Из списка са оваквим подацима не могу се на једноставан и брз начин утврдити и добити подаци о члановима по већим општинским-градским а поготово месним организацијама што је од чланова ОпОд захтевало дуготрајан рад на ажурирању постојећих података и изради спискова чланова по месним организацијама у циљу њиховог планског и организованог рада.

Након извршеног ажурирања спискова и анализе броја чланова по месним организацијама, извршена је анализа организованости УВПС и покривености територије Новог Београда постојећим месним организацијама. Уочени су пропусти који се могу негативно одразити на потпун и квалитетан рад. Наиме, неки делови насеља и улица нису били обухваћени постојећим месним организацијама (МОр), а просторне надлежности појединих МОр се нису поклапале са територијама постојећих месних заједница (МЗ). Називи МОр су различити у односу на називе МЗ. Поједине МЗ имају више МОр са различитим називима, итд. Да би се ови пропусти отклонили и обезбедила покривеност целог простора Новог Београда организацијама УВПС, Општински одбор УВП Нови Београд је донео одлуку да предложи скупштинама месних организација да дају оцену о томе и након позитивног мишљење усвојиле су предлози.

Скупштине месних организација су на редовним годишњим скупштинама усвојиле и реализовале следеће предлоге:

МОр „Блок 23/24“ сада се зове у складу са називом МЗ: „Газела-1“.

МОр „Блок-61“ проширена је са територијом блока 72 и сада се зове у складу са МЗ: „Бежанијски блокови-1“. Део блока 45 који је до сада припадао овој МОр сада је у саставу МОр „Сави-Савски кеј“.

МОр „Блок-62“ сада се зове у складу са МЗ: „Бежанијски блокови-2“.

МОр „Блок 63/64“ сада се зове у складу са МЗ: „Младост“.

МОр „Савски кеј“ је поред територије МЗ „Савски кеј“ проширена са тери-

торијом целе МЗ „Сава“ (до сада је део блока 45 припадао МОР „Блок-61“) и зове у складу са називом МЗ: „Сава-Савски кеј“.

МОР „Стари аеродром“ и МОР „Блок 38“ које су и до сада заједнички радиле, једногласном одлуком делегата обе скупштине МОР, спојиле су се у једну МОР која сада обухвата целу територију МЗ „Стари аеродром“.

МОР „Бежанијска коса“ задржала је име и обухвата територију комплетних МЗ „Бежанија“, „Бежанијска коса“ и „Ледине“.

МОР „Париска комуна“ задржала је име и обухвата територију комплетних МЗ „Павиљони“, „Париска комуна“ и „Икарус“.

МОР „Фонтана“ задржала је име и обухвата територију комплетне МЗ „Фонтана“.

У току јуна скупштине осталих месних организација ће се изјаснити о следећим предлозима:

МОР „Газела (Блок 19а)“ да се зове у складу са називом МЗ: „Газела-2“.

МОР „Блок 30“, да обухвати целу територију МЗ и да се зове се у складу са називом МЗ: „Дунавски кеј“.

МОР „Ушће (блок 21)“ да обухвати целу територију МЗ „Ушће“ и МЗ „Старо сајмиште“ и задржи назив МЗ „Ушће“, или ако то не прихвате они или МОР „Сава центар (Блок-22)“ само промени назив у „Ушће-1“.

МОР „Сава центар (Блок-22)“ да се споји са МОР „Ушће (блок 21)“ у МОР „Ушће“, а ако то не прихвате, само промени назив у МОР „Ушће-2“.

МОР „Академија“ и МОР „Студентски града“ да задрже своје називе а територије им се дефинише у складу са територијама МЗ.

Овако дефинисана подела на 15 МОР обезбеђује покривеност територије Новог Београда и омогућава успешнији рад ОпОр УВПС. Општински одбор ће и даље пратити и оцењивати рад МОР и предузимати потребне мере за успешнији рад. Закључено је да се крајем године поново изврши анализа и по потреби повећа или смањи број МОР и њихова територија. Тако би се у циљу успешнијег и рационалнијег рада на територијама МЗ, где живи велики број чланова УВПС формирао неопходан број мањих МОР а малобројне МОР обједињавале са суседним.

ОпОд УВПС Нови Београд упutio је позив члановима, који желе да се ангажују и дају свој допринос успешнијем раду удружења, да се лично обрате председницима својих месних организација или јаве на адресу: Отона Жупанчича бр.29. Такође се могу јавити на тел./факс 011/6307-014 и мобилне телефоне 064-8171-440 и 064-8470-950.

Нове идеје, мишљења и предлоге за успешнији рад чланови УВПС могу достављати и путем Email: uvpnbgd@gmail.com, Д. Д.

МЕСНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	Територија месне организације			
	Блокови	Месна заједница	Адреса МЗ	Тел. МЗ
1 АКАДЕМИЈА	25; 28; 29; 41	Академија	Булевар уметности 27	2147-696
2 БЕЖАНИЈСКА КОСА	57; 57а	Бежанија	Пере Сегединца 13	2161-467
	49; 59; 60	Бежанијска коса	Партизанске авијације 25	2155-010
	Ледине	Ледине	Обреновачка бб	2160-436
3 БЕЖАНИЈСКИ БЛОКОВИ-1	61; 72	Бежанијски блокови	Др. Ивана Рибара 91	2155-429
4 БЕЖАНИЈСКИ БЛОКОВИ-2	62			
5 ГАЗЕЛА-1	23; 24; 42; 43	Газела	Булевар Милутина Миланковића 34	6132-015
6 ГАЗЕЛА-2	18а; 19а;			
7 ДУНАВСКИ КЕЈ	12; 26; 30	Дунавски кеј	Булевар З. Ђинђића 64	2130-887
8 МЛАДОСТ	63; 64; 65	Младост	Гандијева 114	3184-062
9 ПАРИСКЕ КОМУНЕ	6(II); 6(III); 7; 7а	Павиљони	Гоце Делчева 46	2605-225
	2; 5; 8; 8а	Париске комуне	Отона Жупанчича 14	2691-313
	9а; 9б; 11а; 11б; 11ц	Икарус	Алексиначких рудара 37	2696-127
10 САВА - САВСКИ КЕЈ	44; 45; 71	Сава	Јурија Гагарина 221	2162-458
	58; 66; 66а; 67; 67а;	Савски кеј	Јурија Гагарина 81	2158-409
	68; 69; 70; 70а			
11 СТАРИ АЕРОДРОМ	37; 38; 39; 40; 41а	Стари аеродром	Народних хероја 42	7114-161
12 СТУДЕНТСКИ ГРАД	3; 4; 6(I); 34(I); 34(II); 35	Студентски град	Народних хероја 30	2609-047
13 УШЋЕ-1	17; 18; 19; 20	Старо сајмиште	Бродарска 1	3114-936
	13; 14; 15; 16; 21			
14 УШЋЕ-2	22	Ушће	Булевар З. Ђинђића 44	2132-880
15 ФОНТАНА	1; 31; 32; 33	Фонтана	Париске комуне 13	2602-287

Ужичани у Првом светком рату

ПРЕДАВАЊЕ И ИЗЛОЖБА

На основу годишњег плана рада Градског одбора УВПС, у Културном центру Ужица 15. јуна одржана је манифестација у част стогодишњице Великог рата. Предавање чија је тема била „Дринска дивизија и 4. Ужички пук“ одржао је професор др Небојша Дамњановић из Београда. Тежиште у његовом излагању било је на приликама у којима се одвијала јуначка борба Српске војске у Првом светком рату. Учеснике те активности поздравео је председник ОпОд УВП Ратко Ђорђевић.

У склопу манифестације отворена је и изложба „Армијски ђенерал Крста Смиљанић, командант Дринске дивизије“ коју је приредио историчар Снежана Ђенић, директор библиотеке у Чајетини. Реч је о великану из војничких

редова који је, учествујући у балканским ратовима и Првом светком рату, стекао 35 одликовања, међу којима и 35 страних. После рата био је командант Треће армијске области, бан и сенатор. Преминуо је у кућном притвору 1944. године.

Обележавању догађаја из Великог рата, уз чланове Удружења војних пензионера, присуствовао је и значајан број грађана Ужица и околине.

М. Зарић

Са сајта Уставног суда Србије

ОДЛОЖЕНА СЕДНИЦА

Према информацијама којима располаже Удружење војних пензионера Србије, 2 јула на 17. седници Уставног суда Србије требало је да се разматра уставна иницијатива нашег и других удружења и појединаца у вези са смањењем пензија у новембру 2014. године. Из штрих података које смо пронашли на сајту Уставног суда Србије, међутим, није јасно због чега је одложена одлука. Садржај са сајта доносимо у целисти:

„У плану за: II/2015, I/2015, Седница суда: Уставни суд Републике Србије, 17. седница Уставног суда.

Претходне фазе: *II Велико веће, 20. Седница II Великог већа Уставног суда, 11. 6. 2015.

Статус закључка: Није усвојена

Уставни суд Републике Србије, 17. Седница Уставног суда, 2.7. 2015, Статус закључка: Одложена“.

Стратегија покорављања Старог континента

**БАЛКАН ЈЕ АТРАКТИВНА
ИНТЕРКОНТИНЕНТАЛНА
РАСКРСНИЦА**

Европа је прихватила не само начелно да следи политику и интересе САД, већ да их следи и кад САД крше основне принципе међународних односа и међународног права. Европа је касно и половично схватила да је 1999. године учествовала у агресији против себе саме.

ПИШЕ:
Живадин
ЈОВАНОВИЋ,
бивши министар
спољних послова
СРЈ

Недавно се навршило 15 година од једног пророчанског писма значајног за разумевање политике САД према Србији, али и према Русији, Европи и свету уопште. Пролазиле су године, низали се ратови вољних и невољних, расправљано о теоријама завера и крају историје, међане су владе и лидери, отварале се и кризе и перспективе, а текст од непуне две стране је остао и сведочанство и актуелно предсказање. Реч је о писму познатог немачког политичара, посланика Бундестага (ЦДУ), државног подсекретара за одбрану, потпредседника Парламентарне скупштине ОЕБС-а Вилија Вимера, упућеног немачком канцелару Герхарду Шредеру 2. маја 2000. године. Вољом аутора, писмо је постало јавни докуменат 2005. године.

Да би било јасније о каквом се документу ради, ево његовог интегралног текста:

„Берлин, дана 2. маја 2000. Веома цењени господине канцелару,

Крајем протекле недеље био сам у прилици да у словачком главном граду Братислави присуствујем Конференцији, коју су заједнички организовали Министарство иностраних послова САД и Спољнополитички институт Републиканске странке. Главне теме скупа биле су Балкан и проширење НАТО.

Конференцији су присуствовали високи политички представници, на што указује присуство великог броја председника влада, као и министара иностраних послова и министара одбране из тог региона. Међу бројним важним тачкама, о којима се расправљало, неке од тема заслужују да се нарочито истакну:

Истина у 11 тачака

1. Организатори Конференције су захтевали да се у кругу савезничких држава што је могуће брже изврши међународно признање независне државе Косово.

2. Организатори су саопштили да се СР Југославија налази изван сваког правног поретка, а пре свега, изван Завршног документа из Хелсинкија.

3. Европски правни поредак представља сметњу за спровођење планова НАТО. У том смислу, за примену и у Европи, знатно је погоднији амерички правни поредак.

4. Рат против СР Југославије вођен је да би се исправила погрешна одлука генерала Ајзенхауера из доба Другог светског рата. Због тога се из стратешких разлога тамо морају стационирати амерички војници, те да се тако надокнади оно што је пропуштено 1945. г.

5. Европски савезници су учествовали у рату против Југославије, да би, де факто, превазишли препреку и дилему, насталу после усвајања „Концепта нове стратегије“ Алијансе, у априлу 1999. године, односно настојањем Европљана да се претходно добије мандат УН или КЕБС-а.

6. Не умањујући важност накнадне легалистичке интерпретације Европљана, да је, наиме, код ширења задатака НАТО преко граница законски договореног подручја у рату против Југославије, била реч само о изузетку, ипак је јасно да је у питању преседан, на који се у свако доба свако може позвати, и тако ће многи убудуће и да поступају.

7. Ваљало би да се приликом садашњег ширења НАТО поново успостави територијална ситуација од Балтичког мора до Анадолије, каква је постојала у време Римског царства, кад је оно било на врхунцу моћи и заузимало највеће територијално пространство.

8. Због тога Пољска мора да буде окружена са севера и са југа демократским државама као суседима, а Румунија и Бугарска да обезбеде копнену везу са Турском. Србија (вероватно због обезбеђивања неметаног војног присуства САД) трајно мора да буде искључена из европског развоја.

9. Северно од Пољске треба да се оствари потпуна контрола над прилазима Санкт Петербурга Балтичком мору.

10. У сваком процесу, праву народа на самоопредељење треба дати предност над свим другим одредбама или правилима међународног права

11. Тврдња да је НАТО приликом напада на СР Југославију прекршио сва међународна правила, а нарочито све одговарајуће одредбе међународног права - није оспоравана.

После ове конференције, на којој се расправљало веома слободно и отворено, не може да се избегне важност и далекосежност њених оцена, нарочито када се има на уму висок и компетентан састав учесника и организатора.

Америчка страна, изгледа, свесна је и спремна да у глобалном оквиру, због остваривања својих циљева, поткопа и укине међународни правни поредак, који је настао као резултат Другог светског рата у прошлом веку. Сила има да стоји изнад права. Тамо где међународно право стоји на путу, треба га уклонити.

Када је сличну судбину доживело „Дру-

штво народа“, Други светски рат није више био далеко. Начин размишљања, који води рачуна само о сопственим интересима, може да се назове само тоталитарним.

С пријатељским поздравом, Вили Вимер“.

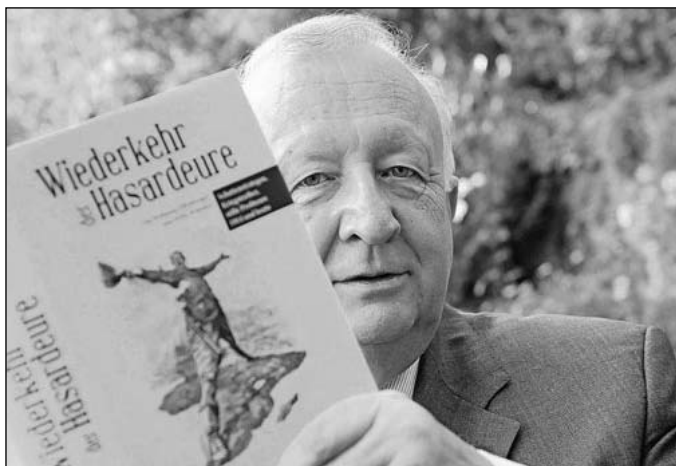
**Разбијање међународног
правног поретка**

Шта рећи о овој конференцији и писму Вилија Вимера 15 година после?

Конференција у Братислави одржана је на иницијативу америчке стране (Администрације) и то 10 месеци након окончања агресије НАТО-а против Србије (СРЈ). Из садржине писма јасно се види повезаност тема о којима се расправљало и агресије НАТО-а. Једнако се види амерички став да је агресија НАТО-а извршена као саставни део глобалне стратегије САД ради: 1. Трајног распоређивања америчких војника на Балкану (Бондстил, 4 нове базе у Бугарској, 4 нове базе у Румунији) као фазе остваривања политике ширења према руским границама; 2. Обавезивања европских савезника (укључујући тадашње кандидате за чланство у НАТО) да следе експанзионистичку политику САД; 3. Легализовање, у кругу савезника, агресије против Србије (СРЈ) као преседана за војне интервенције без сагласности Савета безбедности УН; 4. Разбијања свих мишљења, или илузија о вредности међународног права, па и читавог међународног правног поретка успостављеног на резултатима Другог светског рата; 5. Изоловања Русије од ЕУ и ЕУ од Русије успостављањем одговарајуће „просторне ситуације“ од Балтика до Анадолије.

За Србију су посебно важна три става: Први, да су амерички представници пре равно 15 година захтевали од својих савезника хитно признавање Косова (и Метохије) као независне државе. Други, да се СР Југославија налази „изван сваког правног поретка“ (треба је укинути, прим. аутора). Трећи, да је циљ агресије био исправљање грешке Ајзенхауера из Другог светског рата, а не нека заштита Албанаца од „масовног кршења“ људских права. И четврти, став САД - да Србију треба трајно држати изван европског развоја.

Где смо данас, 15 година после? Пођимо од тачке до тачке Вимеровог писма Герхарду Шредеру.

Све назвао правим именом и предвидео ток догађаја: Вили Вимер

Врхушка тзв. ОВК прогласила је 2008. године независност, односно, једнострано отцепљење од Србије. САД и њеним савезницима, није требало времена да одмах признају „независно Косово“, без обзира што је српска покрајина и тада и данас под окупацијом. Користећи себи својствене методе, САД су „убедиле“ и велики број несавезничких земаља (изван НАТО и ЕУ) да такође признају једнострано отцепљење дела државне територије Србије. Српске проамеричке власти су потом, под маском борбе за заштиту српских националних и државних интереса учиниле много кардиналних, неопростивих грешака. Прва и суштинска грешка је прихватање трговине – Косово и Метохија за путовање ка Европској унији. Из те основне, уследиле су конкретне грешке и понижавајуће концесије: Решавање питања статуса, као суштинског, српске власти су изместиле са колосека УН и предале на колосек ЕУ, одричући се тако постојане подршке Русије и Кине као сталних чланица СБ УН, „у корист“ учена САД, Велике Британије и Немачке у Бриселу; успоставиле граничне

прелазе на којима ускоро треба и монтажне објекте да замене трајним бетонским; закључиле серију бриселских тзв. споразума који су против Устава Србије и против Резолуције СБ УН 1244; потписале одрицање од важења уставног система Србије и прихватиле устав и законе илегалне творевине коју, наводно, не признају; укинуле све постојеће српске институције на северу Косова и Метохије, од судова и полиције до туђилаштва, цивилне

заштите и других јавних служби. Све то и много другога, у интересу наводне заштите „нашег народа“.

Попуштање носи велики ризик

Крајње је време да Србија преиспита досадашњу политику отворене трговине интересима на Косову и Метохији за отварање преговарачких поглавља и да размисли о стратешким алтернативама. Досадашња политика непрекидног узмицања и једностранних концесија носи опасност да Србија испоручи све што се од ње тражи (и што ће се тек тражити) а да не добије ништа. Влада би релативно лако могла да дође до таквог закључка уколико бар покушала да направи биланс досадашњих такзованих преговора о Косову и Метохији од Ђинђића, Коштунице, Тадића и Јремића до Вучића, Николића и Дачића.

Знало се од раније да САД нису признавале СРЈ. У Београду су, уместо амбасаде, имале „представништво САД“ на чијем челу није био амбасадор, нити отпратник

послова, већ „шеф представништва САД“. Практично, од 27. априла 1992. године, било је јасно да САД не желе Србију ни у смањеној Југославији, нити у заједници са било којом другом бившом југословенском републиком, поготову не са Црном Гором, која има излаз на Медитеран и чије се становништво највећим делом, осећа српским, братским са Србима у Србији. Сада је јасно да су представници САД на Конференцији у Братислави о којој Вили Вимер извештава канцелара Герхарда Шредера, само изрекли раније донету пресуду – да се, после разбијања СФРЈ, и СРЈ, као заједница Србије и Црне Горе, мора такође разбити. Ту пресуду ће уверљиво и дисциплиновано извршити Хавијер Солана, бивши генерални секретар НАТО–а, потоњи комесар ЕУ за спољну политику и безбедност, 14. марта 2002. године, потписавши тада заједно са Војиславом Коштуницом и Милом Ђукановићем „Полазне основе за преуређење односа Србије и Црне Горе.“ Ово „преуређење односа“ ће, у више фаза, омогућити каснији „демократски референдум“ са испланираним резултатом и коначно – излазак Црне Горе из „Државне заједнице“ са Србијом. САД и њихови врли европски савезници могли су да одахну јер је Хавијер Солана отклонио кључни део опасности од „великосрпског хегемонизма.“ Ко би рекао да су Јосип Броз Тито, у визири Запада, комунистички вођа и Бил Клинтон, у тој истој визири, предводник демократизације на планети, имали идентичне погледе на „великосрпску опасност!“

Мудрост, ипак, столује у Европи

Какве је то планове НАТО имао 2000. године, за чије спровођење је европски правни поредак, по оцени америчких представника, представљао сметњу? Одговор је утолико важнији, али и тежи кад се тврди (понегде, чак, и верује) да је НАТО, не само војна већ и политичка, организација „демократских“ стандарда и вредности, априори изван свих „теорија завера“ или подривања таквих тековина као што су, на пример, УН, међународно право, суверенитет и територијални интегритет држава. Ту и тамо чује се поређење – да су САД најмоћнија сила света, али да мудрост, ипак, столује у Европи, колевки европске цивилизације. Став представника САД на Конференцији у Братислави да је амерички правни поредак погоднији и за примену у Европи, доводи у питање поменути компарацију свдећи је на пук малициозност уображених Европљана. Али, оставимо да то процене сами Европљани јер је очигледно да су многе америчке изуме и методе, управо Европљани, прихватили као своје, да су, на пример, на својој територији прихватили „мини Гвантанама“, да су одмакли у међусобном прислушкивању телефона и интернета, да амерички војници у Европи уживају дипломатски статус, да у европским медијима доминирају НАТО и америчке вредности, да америчке корпорације у Европи одговарају по америчким законима...

СРЈ и њени представници одувек су истicali да проблем Косова и Метохије није у „масовном кршењу људских права“ припадника албанске националне мањине, већ у територијалним аспирацијама,

Хашим Тачи, Бернар Кушнер, Мајкл Џексон, Агим Чеку и Весли Кларк након протеривања Срба са Косова и Метохије

сецесионизму и тероризму чији је основни циљ отцепљење Косова и Метохије од Србије и стварање тзв. Велике Албаније. Циљ САД и њихових врлих европских савезника био је и остао територијално смањивање и опште слабљење Србије као државе и српског народа као политичког фактора на Балкану. Јасно је да је такав циљ одговарао сепаратистичко-терористичком вођству косово-метохијских Албанаца. Још је јасније да се САД и НАТО нису могли отворено и јавно ангажовати у прилику албанског сецесионизма и тероризма. Зато су, да би придобили своју јавност, покренули огромну пропагандну машинерију са тезом да је њихов циљ заштита људских права и спречавање „хуманитарне катастрофе“. Из писма-извештаја Вимера Шредера се види да је амерички циљ био да се ратом против СР Југославије „исправи једна погрешна одлука генерала Ајзенхауера из Другог светског рата“, односно, да се на територији Косова и Метохије, односно Србије, накнадно расподеле америчке оружане снаге. У чему је генерал Ајзенхауер својевремено погрешно? Вероватно се његова одлука 1944. о искрцавању савезничких снага у Нормандији сматра погрешном зато што је Нормандија превише удаљена од ондашњег Стаљиновог СССР-а. Садашњи стратеги САД и НАТО вероватно оцењују да је било далеко боље да је Ајзенхауер донео одлуку о искрцавању савезника на Балкану јер би ту, далеко ближе СССР-у заувек остали. Уз то, Балкан је стратешки веома атрактивна интерконтинентална раскрсница.

Шири се ланац америчких база

Код Урошевца је никао Бондстил, једна од највећих америчких војних база у свету. Била је то само прва карика у ланцу нових америчких војних база, од којих је свака нова бивала све ближе и ближе руским границама. Прогнозе да ће после агресије на Југославију 1999. године доћи до прераспоређивања америчких и база НАТО-а и потенцијала из Централне Европе ка њеном југоистоку, само су се делимично оствариле: дошло је до милитаризације југоистока континента, али није дошло до демилитаризације ни централне ни западне Европе. Колико је познато, тамо нису затворене ни америчке ни војне базе НАТО-а. Што се североистока тиче, или тзв. Нове Европе, то подручје је доживело најинтензивнију милитаризацију. Поред класичних, отворене су и посебне америчке војне базе тзв. антиракетни штитови, успостављено је пет регионалних команди снага за брзе интервенције, испланиране су и делом распоређене снаге за брзе интервенције до 20.000 војника. Посебну пажњу изазива успостављање ваздушне војне контроле авијације НАТО-а читавог простора од Балтичког мора до Босфора. Није посве јасно да ли је интензивна милитаризација Европе, посебно њеног истока и југоистока, изазвана грађанским ратом у Украјини, или је грађански рат у Украјини покриће за милитаризацију и одвајање Европе од Русије, као њеног природног стратешког партнера?

Потврђено је да између САД и европских савезника постоје разлике у погледу претпоставки за употребу НАТО-а које

Американци третирају као „дилему“ европских савезника. САД сматрају да је та „дилема“ решена ратом против СР Југославије. Да ли „решење дилеме“, у суштини значи сламање, или дисциплиновање европских савезника да беспоговорно учествују у свим будућим интервенцијама по одлуци САД, разуме се, без одлуке СБ УН – није једноставно закључити. Међутим, казнији развој и понашање европских савезника у конфликтним и кризним ситуацијама, ипак, говори да је агресија НАТО против СРЈ 1999. године била тачка преокрета. Утицај Европе је ограничен, маргинализован а интервенционизам, по вољи САД, је глобализован. Европа је прихватила, не само начелно да следи политику и интересе САД, већ да их следи и кад САД крше основне принципе међународних односа и међународног права. Европа је касно и половино схватила да је 1999. године учествовала у агресији против себе саме. Зато је данас, 16 година после тога, Европа пред тако тешком ситуацијом око грађанског рата у Украјини. Иако зна ко је одговоран за Мајдан, преврат и сукобе, принуђена је да јавно осуђује Русију и да санкцијама сама себи наноси огромну штету. Применом санкција које су у америчком стратешком интересу, Европа поново учествује у једном, засад, економско-политичком рату, против себе саме.

Потребна алтернативна стратегија Србије

Карактеришући покушаје Европе да се напад на СР Југославију не претвори у праксу просторно и временски неограниченог интервенционизма, Американци их у Братислави багателишу као заробљенике „накнадне легалистичке интерпретације“. Ако су Европљани, ипак, легли на руду и прихватили понижење, онда је њихова тобожња љутња на Викторију Нуланд, која им је деценију и по после тога, поводом Украјине, скресала – нека се носе, у најмању руку – лицемерна! Оцена југословенског државног врха, да су САД агресијом 1999. године, имале за циљ ширење на Исток и успостављање председавања за нове интервенције без одлуке СБ УН дочекивана је на нож од осокољених српских атлантиста, сорошеваца, досоваца и отпораца који су се невероватно брзо уживели у улогу „изнад свих других“. Како се осећају, ако ишта осећају, након што је њихов глас рекао – „јасно је да се ради о председавању који ће се користити“ увек када затраже, дакле, да за носиоце „демократизације“ не важе никаква правила, ограничења или стандарди. Демократија је кроз праксу НАТО прерасла у покриће освајачке, неоколонијалистичке политике.

САД теже да преко НАТО-а успоставе такву „просторну ситуацију између Балтичког мора и Анадолије“ каква је постојала на врхунцу Римског царства. Какав бенигни израз за ненадмашну идеју о новој, овог пута, „демократизованој“ и „хуманизованој“ гвозденој завеси! Погледајте само илустрацију колико је дуг и колико широк појас на том правцу. Погледајте које су земље унутар појаса, које су источно, а које западно. Ко је у изолацији – територијално невелика и, у извесном смислу, дезоријентисана Европа, њена деградирана цивилизација и разорен морал, или Русија, са огромним простором и још ог-

ромним ресурсима? А шта тек рећи о менталној структури месија, богомданих просветитеља, са друге стране Атлантика, који себе доживљавају као императоре најнапредније империје у историји?

Где се деде српска елита, пословично препуна себе, која би разумела шта значи став америчких представника изречен на самиту савезника у централној Европи – да Србија трајно треба да буде искључена из европског развоја? Ко је Србију сатерао у мишују рупу из које не сме да провири? Ако су то, на пример, Американци, што би било најлогичније, јер су најмоћнији на планети, знају да искористе уцењене, начете, користољубиве, имају новаца, агенције, обавештајце, поставља се питање – откуд толика плима рајинског менталитета? Зар и сукоби са албанским терористима у Македонији (Тетову), учестале поруке о „природном јединству свих Албанаца“, све теже подношљиви притисци на Републику Српску, подстицање опасних подела у српском националном бићу, ревизија историје и други злослутни процеси нису озбиљна опомена и позив да власт размисли о алтернативној стратегији Србије? То би значило: окретање себи, сопственим људским, економским, природним и геополитичким ресурсима; заустављање пљачкашке приватизације одустајањем од даље расподела преосталих ресурса (Телекома, ЕПС-а, пољопривредног земљишта); добросуседство са свима, укључујући ЕУ; уравнотежени односи и неутрална политика са свим факторима; очување односа са Западом, уз бржи развој сарадње са Русијом, Кином и целим БРИКС-ом. Политика без алтернатива је све друго осим озбиљна политика.

Без доследности у примени права

Каква случајност! Априла 2000. Американци захтевају од Европљана (или, боље – саопштавају им) да је потребно успоставити „потпуну контролу над прилазом из Санкт-Петербурга у Балтичко море“. Петнаест година касније – преврат па, грађански рат у Украјини, гомилање трупа НАТО у Балтичком приобаљу, потпуна контрола копненог, морског ваздушног простора, тзв. антиракетни штитови, ротирајуће команде снага за брзе интервенције. НАТО пропаганда се преусмерава са тезе о опасности од „осовине зла“ (Техеран – Пјонгјанг) на тезу о „русској опасности“. А шта рећи тек о конзистентности САД/ЕУ/НАТО политике: агресија НАТО 1999. Уз најгрубље кршење Повеље УН и основних принципа међународног права, као и једнострано отцепљење Косова и Метохије кршењем међународног права, резолуције СБ УН 1244 и Устава Србије, уз подршку САД и целог Запада 2008., били су прихватљиви и исправни. Међутим, референдум на Криму и враћање полуострва матици Русији којој је вековима припадало, по оцени тих истих фактора, представља кршење међународног права и није прихватљиво! Принципијелно, нема шта!

Предност има право на самоопредељење, изнели су представници САД пре 15 година на конференцији у Братислави. Подразумева се – ако то одговара интересима САД. У супротном, то право не важи. Поготову, по америчким стандардима, то не важи за Србе било где да се налазе у

НАТО је у Србији сејао смрт и огромна материјална разарања

региону ван Србије. Србе у Републици Српској третирају као реметилачки фактор који наводно отежава европску функционалност БиХ. То што основни проблеми у БиХ потичу из неуређених односа између Муслимана и Хрвата, што Хрвати неће бити задовољни док не добију свој самостални ентитет сви би желели да ставе под телих. Не прихвата се да за било шта може бити одговоран неко други, осим Срба!

Закључци на крају писма Вили Вимера су више него јасни и не захтевају коментар. Развој у протеклих 15 година само је потврдио њихову основаност и вредност.

Вили Вимера сам упознао 1996. године на предлог југословенске амбасаде у Бону. Амбасада је оценила да се ради о конструктивном и утицајном немачком политичару из ЦДУ, добром познаваоцу Југославије и прилика на Балкану и, што је било одлучујуће, о блиском сараднику тадашњег немачког канцелара Хелмута Кола. То је време великих напора југословенске дипломатије да, после Дејтона, убрза нормализацију односа и билатералне сарадње са земљама најважнијим партнерима. У годинама које су уследиле имали смо више прилика за формалне и неформалне разговоре и у Београду и у Бону, па чак и за дружења која су обухватала посете Јагодини, Ђуприји, Параћину, Крагујевцу, Крушевцу, Јастрепцу, Каленићу. Неколико пута присуствовао сам Вимеровим разговорима са пок. председником Слободаном Милошевићем. Вимер и Милошевић су један другог поштовали. Што се Вимеровог односа тиче, он се може разазнати и из делова књиге „Повратак Хазардера“ посвећене разговорима са Милошевићем. Књига је објављена 2014. у Немачкој, поводом 100. годишњице почетка Првог светског рата.

Писмо обзнано јавности

Као добри познаници, сретали смо се и после преврата у Београду октобра 2000. када је Вимер, посећивао Београд ради разговора са лидерима ДОС-а Председни-

ком Војиславом Коштуницом и пок. премијером Зораном Ђинђићем. Једном таквом приликом уручио ми је копију свог писма Герхарду Шредеру од 2. маја 2000. Предајући ми писмо лаконски, ненаметљиво, како иначе разговара, пропратио је тај гест рекавши да ће ме садржина вероватно интересовати. Тек када сам дан или два након тога обезбедио превод писма на српски језик схватио сам о каквом се документу ради. У својој дипломатској каријери, нисам имао прилике да прочитам краћи и садржајнији текст. Читава стратегија САД, у то време једине супер-силе на свету, не само према Србији, односно, СРЈ, нити према Балкану, већ према целој Евро-Азији, а делом и америчка глобална стратегија.

Време је пролазило, а никако да добијем прилику да питам Вимера за сагласност да објавим његово писмо. Нисам желео да то чиним ни телефоном, ни Интернетом јер су то деликатна питања, а електроника колико год привлачна увек носи ризике. На страну ризик од прислушкивања, тај ми није био одлучујући. Више сам се тих начина комуницирања клонио бојећи се неспоразума, да не помисли, како постављам неумесно питање, како не разумем деликатност садржине писма и слично. Коначно, моје интересовање за објављивањем писма пренео сам усмено, преко дипломате заједничког пријатеља. Вимеров одговор је гласио – да могу да објавим писмо, уколико оцењујем да то може користити његовим српским пријатељима. Писмо на немачком и на српском, уз коментар, било је спремно за објављивање крајем 2006. године. објављено је јануара 2007. у публикацији „Актуелна питања спољне политике“, у издању Београдског форума за свет равноправних. Паралелно је послато и редакцији НИН-а, као тада најозбиљнијем недељном листу у Југославији. Сећам се да ми је тадашњи главни и одговорни уредник „НИН-а“ Слободан Рељић телефомирао и питао да ли сам сагласан да Вимерово писмо објави у оквиру ширег прилога дописника из Берлина Николе Живковића. Ценећи тадашњи НИН и Рељића као уредника и аутора убојитих ко-

ментара, сагласио сам се, без трунке колебања. И обрадовао – важан докуменат, од великог интереса за јавност, стручњаке и научнике, коначно, ће бити обелодањен како и заслужује – у најозбиљнијем недељном листу! И, заиста, „НИН“ је, поред интегралног текста писма, објавио врло садржајан коментар Николе Живковића, на неколико страница.

Да бар историчари не пропусти задатак

Одјек објављивања Вимеровог писма у публикацији Београдског Форума и у НИН-у, свакако је био позитиван. За многе је то било право откривење, доказ, *corpus delicti* да је агресија НАТО 1999. године део НАТО глобалне стратегије ширења на Исток, да НАТО није милосрдан како претендује да изгледа, већ напротив, грамзив, агресиван, безобзирна освајачка машинерија, коју је брига за било чија људска права колико за лањски снег. Други су вртили главом јер им се садржина чинила невероватном, претераном. Замислите, тако озбиљна, (назови) одбрамбено-политичка, демократска алијанса, па неко говори, чак и пише да та анђеоска организација жели да успостави такву „просторну ситуацију каква је постојала када је Римско царство било на врхунцу моћи“. Ајте, молим вас, коме ви то?! Нисмо ми од јуче да наседамо припадницима „бившег режима“ и, уште, ретроградним појединцима, у земљи или иностранству. Или сличне реакције! А највећа реакција је била – ћутање! Ничим не дати повода да се Вимерово писмо шири. Схватили су да је то равно ширењу истине о агресивној природи НАТО-а, истине да стратегија НАТО, посебно, стратегија експанзије на Исток, представља опасност по мир и безбедност. То свакако не сме чинити ни ДОС, још мање медијима – премрежени стандардима НАТО-а и НАТО извођачима радова, илити - уредницима! А наука, стручњаци, аналитичари? Преумљени, преусмерени на пројектне задатке УСАИД, НАТО и ЕУ, „охрабени“ да говоре и пишу само о ономе што је на линији „катарзе“, „промене свести“, „изградње новог система вредности“ - што је „ИН“. Иначе, као у случају писма Вили Вимера, једноставно, треба да ћути. О ЕУ, НАТО-у – ништа осим добро!

То што овај докуменат од историјског значаја, није ни тада ни касније, побудио значајну пажњу у јавности Немачке и западне јавности уопште, може се разумети и објаснити чињеницом да региструје циљеве, методе и чињенице које нису пријатне за НАТО, нити за лидере земаља чланица. А медији као медији, и на демократском Западу уживају пуну слободу да не објављују оно што није добро, поготову, што је (евентуално) лоше, за НАТО, за владе водећих земаља чланица, за војно-индустријски комплекс, за парламентарну демократију и друге стубове либералног капитализма. Али, шта су разлози да овај докуменат није шире прихваћен и афирмисан у Србији (и Црној Гори) није, бар на први поглед, јасно. Докуменат се, ипак, добрим делом односи на Балкан, Косово (и Метохију), на рат (агресију НАТО) 1999. против Југославије. Треба се надати да бар историчари неће пропустити свој задатак.

Детињство првог српског pilota Михаила Петровића (2)

МЛАЂАНИ РУДНИЧКИ СОКО

Михаило је био међу првима који су примљени у Војно-занатлијску школу. Блистало је од среће, а задовољни су били и родитељи, родбина, цела Влакча. Још један сиротињски син добио је шансу да се школује!

чврст у опредељењу да му деца „не остану слепа код очију“ отац Милош је често одвајао од уста да би набавио књиге и остале ђачке потребе својим синовима, које су њима биле неопходне за школовање.

Упијао приче о борцима за слободу

Михаило је основну школу у селу, која је трајала четири године,

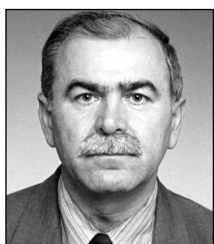
завршио са одличним успехом. А како и не би. Био је бистро, вредно, радознато дете, одгајан у љубави, саздан од врлина. Жељан знања вредно је учио и сваку новину пратио са огромним интересовањем. Био је упоран и истрајан у својим намерама, одлучан у својим опредељењима, правдољубив и поносит. Имао је одлично кућно васпитање, одгајан је у духу српске слободарске националне и породичне културе и традиције – да поштује родитеље и старије, да воли мајку, брата, сестру и оца, да воли своју земљу и њену историју, традицију слободарства. Упијао је у своју дециду сваки стих епске народне песме или приче о народним борцима за слободу, косовским јуначима, Карађорђевићима хајдучима и устаницима. Одрастао је у време свеколиког и духовног уздицања Србије и одлучног настојања њених врлих синова да усвајају цивилизацијске вредности и новине у научно-технолошком развоју и да граде бољу будућност и модерну државу са свим њеним атрибутима и функцијама, те и њену народну војску.

У време рођења и детињства Михаила Петровића у Србији се о ваздухопловству мало знало. Авијатика је била тајанствена област, још увек нешто божанско и недо-стижно, а у епским народним песмама опевано кроз ликове јунака који лете на крилатим коњима, добрих вила и анђела, злих вештица, орлова крсташа, змајева огњевитих, небеских чуда виђених и невиђених о којима се, да ли из страхопоштовања или непознавања, није тако често ни причало. Први писани траг о тој новини у Србији био је чланак „Ваздухопловие“ од аутора Матије Бана, објављен у „Новинама српским“ 1844. године, који најављује ту светску новину као нешто, ипак тајновито и магловито.

Идеје о летењу и ваздухопловству из света и Европе допирале су и у Србију. Тиме су се највише бавили српски официри, а часопис за војне науке и књижевност „Ратник“ објавио је крајем 19. и почетком 20. века већи број чланака о тој светској новини и размишљањима да се она нађе и у Србији, пре свега у њеној војсци.

Кад је балон летео изнад Београда

Први лет балоном са људском посадом изнад Београда забележен је 1873, а изнад Панчева 1880. године. Подаци о томе нису довољно поуздани, али вероватно је приредбу организовао француски балониста Никола Бодет (Beudet), који је у то вре-

ПИШЕ:
**Златомир
Грујић,**
пуковник у
пензији

Михаило Петровић, један од првих српских авијатичара – први пилот, али и прва жртва нашег ваздухопловства, рођен је у шумадијском селу Влакча, недалеко од Тополе, 14. јуна 1884. године. Заборачио је у живот овоземаљски мали Михаило у доба када је развој авијације добијао све више на значају, најављујући њене светле године и векове, као зора дан. Нико тада у селу Влакча, у породици Петровића, нити у Србији која је пружала корак ка развијеном свету, није ни слутио да ће тај црнокоши дечак бистра погледа, лепих црта и снажног тела, постати дика рода свога, пилот и легенда српског ваздухопловства.

Кнежевина Србија је, након коначног ослобођења од вишевековног османског ропства 1867. године, шест година пре Михаиловог рођења, постала међународно призната држава 1878. године, а убрзо после тога, устоличена је 1882. године Краљевина Србија. Војска је имала важну улогу не само у одбрани крваво стечене независности, него и у изградњи читавог друштва. Под утицајем европских кретања започињу реформе у војсци, а међу најважнијим мерама те реформе било је и увођење стајаће војске и обавезног војног рока, побољшање обуке, школовање командног кадра, унапређење организације и формације, изградња објеката инфраструктуре, набавка и развој наоружања и војне опреме. Тако је већ 1893. године, краљ Србије Милан Обреновић Уредбом о формацији војске предвидео, између осталог, да се у свакој дивизији формира и ваздухопловна, односно балонска чета. Иако та одредба није спроведена наредних седамнаест година, само њено постојање и време када је прописна, говори о напредним идејама у вези са развојем српске војске у савремену оружану силу.

Спас у учењу

Национални занос захватио је ослобођену Србију. Жељан слободе, мира и бо-

љег живота, напаћени српски народ је са надом и поносом упирао очи у своју младу војску, и са одушевљењем је слао своје синове у њене редове. О томе се причало и говорило на народним скуповима, поселима, славама, саборима и међу народом свакодневно. Ти гласови допирали су и до малог села Влакча, крај Тополе, где је живела породица потоњег првог српског пилота Михаила Петровића.

Родитељи Михаила Петровића су били сиромашни али вредни и честити људи. Михаилов отац Милош је био сељак, по природи бистар, вредан, радознао и жељан знања. За време служења кадровског војног рока у артиљерији, у првој партији регрута, који је трајао две године, Милош је научио да пише и чита. Михаилова мајка Радојка, неписмена сељанка, била је отресита жена, вредна супруга, мајка и домаћица, неуморно се старала о кући, деци и мужу, тешко, али уметно и спретно, како то већ сеоске жене знају и умеју. Поред синова Михаила и Живана, Петровићи су имали и кћер Николу – Колу, касније удату за Велимира – Вељу Мијајловића.

Милош Петровић, Михаилов отац, иако по образовању самоук, сељак, родом и радом, осећао је да постоји нешто веће и боље животу од голог преживљавања на шумадијским крчевинама, томе је тежио и колико је могао и постигао. Док је служио кадровски војни рок, видео је многе новине и достигнућа, тада недоступна људима са села. За време двогодишње војне службе није њему било лако. За те две године није видео своју кућу нити своје најмилије јер је по правилу тада важило, за све регруте – војнике. По повратку са одслужења војног рока донео је са собом, и у својој кући, породици и уопште, користио све оно, што је чуо и видео као добро и прогресивно.

Своје синове, старијег Михаила и млађег, Живана, Милош је васпитавао од малих ногу да уче и да теже бољем животу, да се описмене и да је, а то је говорио и својој деци и другима: „Неписмен бити исто што и бити и слеп код очију“. Отуда се и родила и расла жарка жеља његових синова Михаила и Живана, да безусловно морају ићи у школу. И похађали су школу, која тек беше отворена у селу, иако су многи од школе бежали и од ње се крили. То сведочи да је Милош, иако сиромашан сељак, био напредан човек, окренут будућности, у доба када су далеко имућнији сељани своје синове задржавали да им чувају стоку и раде на њиви, не полажући много на школу и образовање. Уверен и

Шетња по облацима – разгледница

„ШЕТЊА ПО ОБЛАЦИМА“

На стогодишњицу првог лета балона браће Монголфје, настао је и најстарији писани текст, а наредне године, и књига о ваздухопловству у српској периодици „Шетња по облацима“, аутора Ђорђа Станојевића, познатог научника и публицисте, објављен у листу „Отаџбина“. Тај писани рад, утемељен на научним чињеницама и сазнањима и искуству о ваздухопловству, сведочи и о настојањима да млада српска држава, ухвати корак са савременим светским токовима.

ме обилазио многе европске градове приказујући вештину летења топловаздушним балонима. Он је, према једној верзији, са балоном полетео са Теразија, надлетео град, и на опште одушевљене грађана, који су коначно имали прилику да виде летећу справу на небу, спустио се у предграђе Сењака. Према другим изворима балон је летео изнад Београдске тврђаве – Калемегдана, а испод балона је вежбао артиста на циркуском трапезу. Према писању листа „Одјек“ августа 1885. године Бобе се опет вратио у Београд на путу са изложбе у Будимпешти и приредио програм изнад Вајфертове пиваре.

Све је могуће, јер је крајем 19. века балонство у Европи постало нова

грana спорта, којим су се бавили углавном богати људи авантуристи, спремни да

се суоче изазовима које је летења у то време, на тадашњем степену развоја, са собом носило. Забележени су и летови од преко 1.000 километара, али је било и бројних удеса. Осамдесетих година - века неколико балона из Аустрије слетело је на својим путошћевима у Бачку и Банат. Није, сем наведеног Бобе, сем наведеног Бобе, забележен лет балона јужно од Београда, нити у Шумадији у то време.

Интересантно је запазити да је, вероватно на основу тих сазнања и утисака, футуристичких идеја и посвећености ваздухопловној идеји, 1883. настао први писани рад - књига о ваздухопловству у Србији. Каква коенциденција - 1884. године родио се Михаило Петровић - потоњи први српски пилот-авијатичар и српски Икар.

Крагујевац, Топола и Влакча су били далеко од Београда и приказивања тих светских чуда, али су млади људи, жељни знања и напретка, стремили школовању, образовању, просвећивању и упознавању са научно-техничким достигнућима, која су се свакодневно рађала широм света, допирући својим ехом и до малене Србије.

Ученик Војнозанатлијске школе

Сеоска деца у Србији, по завршетку основног школовања иако жељна даљег ширења видика, тешко су могла остварити своје жеље и снове и доћи у прилику да бар виде нешто од тих новина, достигнућа и чуда које је научно-технички развој доносио. Да би се они извели на пут и школовали бринули су се и родитељи, и родбина, и село, и сви они који су могли било како помоћи да неко из њихове средине крене путем бољитка, да се уздигне из сеоске средине и постигне нешто значајно или постане виђен и признат у друштву, у селу, у Крагујевцу и Шумадији, у Београду и у целој Србији. Тако је било и у Влакчи и са малим Михаилом Петровићем, када је после основне школе требао да он, тај млађани „руднички соко“ полети својим малим крилима, и вођен великим сновима, ка том далеком свету пуном тајни и изазова.

По савету сеоског учитеља, отац Милош Петровић је планирао да се његов првонак Михаило после завршетка основне школе упише у гимназију. Он је то жарко и желео. Али сиромаштво и слабо имовно породично стање није му то омогућавало, није чак могао ни да полаже пријемни испит за гимназију, а још мање да се у будућности издржава месецима и годинама одвојен од куће. Зато је Милош Петровић, по савету својих претпостављених старешина из времена када је служио војни кадар, одлучио да сина Михаила упише у Војно-занатлијску школу при Војнотехничком Заводу у Крагујевцу. Школовање се није

плаћало, трајало је шест година, а ученици су по завршетку постајали мајстори разних заната. Они са бољим успехом имали су шансу да наставе школовање и усавршавање у иностранству о државном трошку, и постану техничари и инжењери. То је била школа за сиротињску децу, за скроман али ипак значајан искорак у бољи живот. То је била Михаилова шанса да се отргне од плуга и мотике и да крене путем прогреса, на своју корист и добробит Отаџбине.

Дошла је јесен 1897. године и време за упис у Војно-занатлијску школу. Изјутра рано, првог септембарског дана, Милош Петровић је пробудио сина Михаила и кренули су у Крагујевац, центар војне индустрије, а некада и престоницу модерне Србије 1818-1841. године. Запутили су се у велико здање Тополивнице, устројене за време кнеза Милоша, када ју је он пресекао из Београда још 1851. године, где се налазила и школа. Дошли су пред нову зграду, изграђену 1882. године. Пред заводом, импресивним здањем, било је пуно сељака и њихових синова - одмах се видело - то је права сиротињска школа. Управна зграда Војно-занатлијске школе Крагујевац, испред топови из чувене Тополивнице.

Погача за седам дана

Одлучан да се упише у школу, али и са одличним знањем, Михаило је лако, као од шале, положио пријемни испит. Чланови комисије су му поставили питања из српског језика и математике, и док је он мислио да је то увод и да главна питања тек предстоје, саопштили су му да је положио пријемни испит. Када је на огласној табли истакнут списак примљених ученика, Михаило је био међу првима који су примљени у Војно-занатлијску школу. Блистао је од среће, а задовољни су били и родитељи, родбина, цела Влакча. Још један сиротињски син добио је шансу да се школује!

Иако је школовање било бесплатно, Михаилови родитељи су морали да му обезбеде становање, исхрану, део одеће и обуће. До почетка школске године у породици Милоша Петровића обављене су припреме за Михаилово школовање у Крагујевцу. Мајка Радојка и сестра, припремиле су му веш и одећу, исплеле чарапе, шал, рукавице, добио је и обућу, а отац Милош је направио Михаилу дрвени кревет за становање и сточић за учење. Нашли су му стан у Крагујевцу, собичак код хемичара Вохоске, уз услов да послужује по кући у слободном времену. Питомци Војно-занатлијске школе имали су униформу са качкетом на којем је био амблем. По томе су били препознатљиви у Крагујевцу и околини. Такође, добијали су и надицу од пола динара. Ту своју скромну зараду углавном су трошили на куповину ужине по крагујевачким кафаницама. Родитељи су им доносили недељно следовање хране: сланину, сир, јаја и велику погачу, коју су морали распоредити за недељу дана, док не стигне нова. Колика је само била родитељска брига и жртвовање зарад сигурности деце? Али, шта је то било према ономе што су њихова деца тре бала да у будућности добију - сигуран и добар посао и неупоредиво бољи живот од њиховог мукотрпног бивствовања у селу и тешког рада на њивама.

Срби у региону

ИЗМЕЂУ ОПСТАНКА И НЕСТАНКА

Статистике су поразне и носе у себи трагичну истину о народу који је доживео велика страдања у модерној историји

Сматрам извесним да су Трибали најстарији и највећи народ на целом свету", записао је у првој књизи „Историје“ византијски историчар Лаоник Халкокондил, који је живео од око 1425. до 1490. године. У истој књизи наводи да су Трибали Сирбли, односно Срби, мада се за Халкокондила не може рећи да је заступао митоманске теорије о распрострањености и старини Срба кроз историју. У давним књигама помиње се и готово неосвојиви град-тврђава Србија, чији се остаци налазе у близини планине Олимп, што је потврђивао и један грчки туристички бедекер штампан с почетка шездесетих година 20. века који смо својевремено имали у рукама. Утврду којом је тада владао Прелуб, помиње и византијски цар Јован Кантакузин (1295–1383).

Поштовани читалац може се запитати какве везе имају Халкокондил и град Србија с темом о положају Срба данас у региону, због чега смо дужни одговор, формулисан у виду питања: како ће о данашњим Србима бити писано за неких двеста-триста година, шта ће ти будући извештаји о Србима рећи и колико ће их набројати, на којим ће их комшијским територијама уопште бити?

Данашњи извештаји сведоче да су Срби у региону на размеђи опстанка и нестанка.

Статистике су поразне и носе у себи трагичну истину о народу који је доживео велика страдања у модерној историји. Страдали су и многи други народи, али је у 20. веку непорециво документовано да су Срби били жртве геноцидних пројеката и у Првом и Другом светском рату, што је значило беспримерно уништавање егзистенцијалне супстанце једног народа, масовно, планирано усмрђивање његових припадника, уз паралелно подвргавање другим, „мекшим“ формама геноцида – од проверавања до етничког чишћења и културне асимилације.

Током целог 20. века, док је било Југославије, смањиван је број Срба, њихових националних установа и школа у Мађарској, Румунији, Бугарској, Албанији... Слично се догодило у много крајем периода времена на територијама славобитно проглашених, независних држава израслих на развалинама Југославије – у Словенији, Хрватској, Македонији, Федерацији Босне и Херцеговине, такође и у Црној Гори.

Аршини из времена хладног рата кројили су политику Београда тако да је мало-мало било постављано питање о судбини Словенаца у Италији и у Аустрији, Македонаца у Бугарској и у Грчкој, али је мало гласова било који су питали за судбину Срба у тим истим земљама, такође и у Румунији, где су хиљаде Срба страдале после 1948. године у пустарама Барагана. Мало се гласова питало и за судбину Ср-

ОД ТРИГЛАВА ДО ЋЕВЋЕЛИЈЕ

Према попису становништва из 2002. године, у Македонији је живело приближно 36.000 Срба, највише око Куманова и северно од Скопља, према попису из 1994. године било је 39.620, а према попису из 1971. године 46.465 Срба.

О процесима асимилације сведочи чињеница да је школу на матерњем језику донедавно похађало само око 300 деце из српске заједнице у Македонији. Положај верујућих, православних Срба, знатно отежава спор Српске православне цркве и неканонске Македонске православне цркве.

Према попису становништва из 2002. године, у Словенији је живело 38.964 Срба, највише у Средњесловенској регији, а онда у Горњој. У односу на 1991. годину, број Срба смањен је за 17,19 одсто. Аутохтони Срби из Беле Крајине, који су почели да је насељавају око 1530. године, имали су од 1880. своју основну школу, која је укинута 1964. године, да би током деведесетих година 20. века најмање Срба у Словенији било баш у Белој Крајини.

Да се не забораве жртве логора у Јасеновцу: деца жртве усташког режима

ба у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, као и у Црној Гори.

Где год та питања нису постављана, данас је тамо питања драстично мање него у време хладног рата, када су судбине малих народа, бачених у врео котао сукобљених суперсила, биле тек добродошао зачин којим моћни преко туђе грбаче потпаљују или смирују међусобне сукобе.

О процесима асимилације којима су Срби били подвргнути у околним земљама, док је било Југославије, сведочи море докумената. О припреми терена који ће у драми разбијања те државе довести до тога да Срби буду протерани с територија на којима су вековима живели, докумената је такође небројано много.

Наизглед парадоксално, највише пажње у време Југославије посвећивано је Србима на Косову и Метохији, а на који је начин то чињено показала су потоња времена. Поготово откако су и Косово и Метохија постали „окужење“, будући су једнострано проглашени „независним“, кроз убрза-

ни процес коме је у темељу стајала брутална сила, доведена до врхунца у агресији НАТО-а 1999. године.

На Косову и Метохији формирана је нека врста гета за Србе, у коме су чест украс бодљикаве жице које подсећају на концентрационе логоре. О разним врстама терора над недужним светом да и не говоримо.

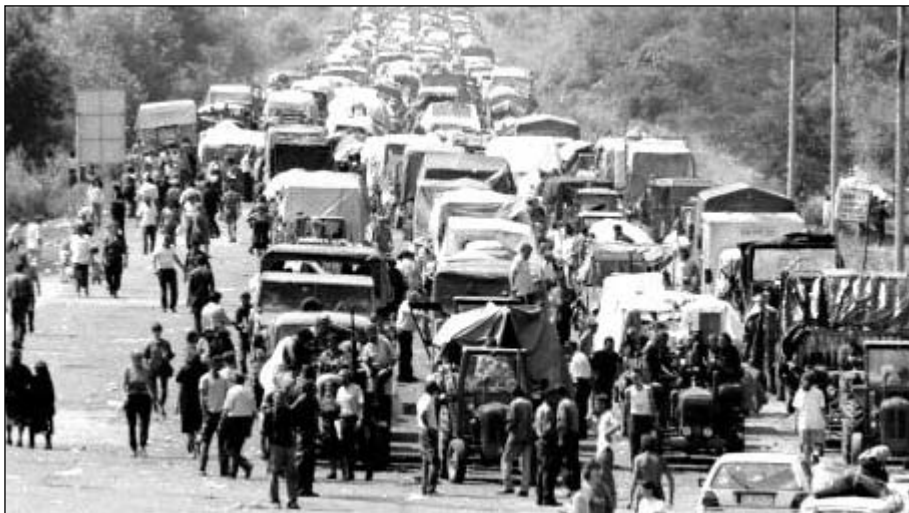
Режим успостављен на Косову и Метохији нека је врста логора и за Албанце, пошто без тога ова мисирски богата земља не би постала пример беспримерне пљачке и отимачине, што не могу да скрију целовити политички коректност и бриге за људска права. Постмодерни наративи хуманитарне интервенције, сурови цинизам политичке, радикално порицање етичких и правних начела, морали су да се ос-

лоне на модерне технологије разарања и поробљавања, а отимачина Косова и Метохије остаје као непорецива илустрација те опскурне операције којом је човечанство ушло у трећи миленијум.

Из докумената одавно доступних, а и оних нових, јасно је да за ситуацију у којој се налазе Срби у региону нису одговорни само светски силници, него и незрели српски и југословенски политичари који су с тешкоћом, често крајње паланачки, гледали на свет око себе и на ход историје.

Ма колико слика о Србима у региону данас била туробна, њихов положај несумњиво може да буде бољи, под условом да Србија даноноћно брине о сваком припаднику свог народа ван своје територије. И уз услов да челници Србије одговорно, зналачки користе политичке и дипломатске алате, умећа и аргументе, тако да их партнери из окружења уваже и да их поштују пре свега због истине коју ти аргументи у себи носе.

Слободан Кљакић

Колона српских избеглица током "Олује" 1995.

Хрватска

ТИХИ ЕГЗОДУС И ДАЉЕ ТРАЈЕ

**Упокојени митрополит Јован
још 2006. упутио патријарху
писмо у којем наводи да је у
Хрватској покрштено више
од 30.000 Срба**

Према подацима Државног завода за статистику РХ (ДЗС РХ), на попису становништва у Хрватској из 1991. године, од укупно 4.784.265 становника, Срба је било 581.663 (12,2 одсто) а Југословена 106.041. Међу њима, с чим су сагласни и хрватски демографи, било је између 60 и 70 одсто Срба. Двадесет година касније, према попису становништва из 2011. године, у Хрватској је живело тек 186.633 Срба (4,36 одсто), док су Југословени сведени на статистичку грешку (331 особа).

Службени Загреб у разним приликама наводи бројку од више од 133.000 српских повратника по завршетку рата. Међутим, према студији УНХЦР-а „Мањински повратак у Републику Хрватску – Студија отвореног процеса“ из фебруара 2012. године, од регистрованих повратника српске националности, у РХ живи око 38 одсто, изван Хрватске око 45, док их је умрло око 17 одсто.

Тихи егзодус Срба и даље траје, што илустрију подаци ДЗС РХ, према којима су се од 2002. до 2013. из Србије, где је уточиште нашло више од 300.000 Срба избеглих / прогнаних из РХ, у Хрватску доселило свега 14.533, а из Хрватске у Србију доселило 35.027. Број исељених у односу на досељене константно расте, а размера у последњој години била је 1:6 у корист исељених.

А од чега то Срби и даље беже из Хрватске, илустрије и студија Српског народног вијећа „Насиље и несношљивост према Србима у 2014“, у којој се наводе 82 случаја, који су се манифестовали преко говора мржње или ширења етничке нетрпељивости у јавном простору и у изјавама

јавних особа, преко вербалног вређања и физичког насиља, до оштећења и уништења имовине, објеката и гробља, као и отпора кориштењу ћириличног писма, уз констатацију да има и много непријављених случајева. Из истог извора ових дана стижу информације да је само у пет месеци ове године забележено више сличних случајева него током целе 2014. године.

Објашњење за драстично смањење броја Срба у Хрватској у последњих двадесетак година треба тражити, поред егзодуса и ратних жртава (7.202, од чега 1.898 несталих), и у процесима покатоличења и похрваћења, о чему сведочи и писмо упокојеног митрополита загребачко-љубљанског Јована Светом синоду Српске православне цркве из 2006. у којем се наводи да је у Хрватској до тада покрштено више од 30.000 Срба и да тај процес и даље траје.

Углавном се покатоличавају православна деца, која уз родитељску сагласност и уз верски обред кризмања постају католици. Родитељи на овај начин избегавају сузе своје деце с којима су се враћала из вр-

тића и школа зато што су била „трофазна“, што им нису опраштали ни остала деца, ни наставници. Према извештају председника Одбора за људска права у Загребу Зорана Пусића из 2003. године, од 1991. до 2003. само је у Загребу 20.000 деце православне вероисповести преведено у католичанство.

А одрасли, углавном урбани Срби, похрваћују се тако што мењају „проказана“ српска имена и презимена у препознатљива хрватска, разне верске обреде, укључујући крштења, венчања и сахране, обављају им католички свештеници, све у циљу да не „провоцирају“ околину јер би у противном могли остати без посла, имовине а понекад и живота.

Статистика показује да се 16.647 Хрвата на попису из 2011. изјаснило као православци. По „Веритасовим“ сазнањима, то је резултат „десрбизације“ православне вере у Хрватској, која се од 2010. отворено спроводи и преко „Хрватске православне заједнице“, неспорне наследнице Павелићеве ХПЦ, чији је циљ „слободно идентификовање православних хришћана припадницима хрватске нације“, међу којима су и поменути „похрваћени“ Срби.

Ако се, поред поменутих процеса, има у виду тешка материјална, социјална и безбедоносна ситуација Срба у Хрватској (незапосленост, спора обнова кућа и још спорије стамбено збрињавање бивших носилаца станарских права, неисплаћивање доспелих пензија, проблеми с утврђивањем радног стажа, девизном штеђњом, страх од процесуирања за наводне ратне злочине, безразложно отезање с ексхумацијама и идентификацијама српских жртава...), као и њихова старост (према поменутом истраживању УНХЦР-а, просек старости је 53,5 година, а 35 одсто их је старије од 65 година), онда је потпуно извесно да ће на наредном попису становништва бити остварен Туђманов план с почетка деведесетих, да ће српско питање у Хрватској бити трајно решено када их у укупној популацији буде мање од три одсто.

Саво Штрбац

Босна и Херцеговина

САРАЈЕВО ЈЕ У РОМАНИМА МОМЕ КАПОРА

**Од 600.000 предратних Срба
у Федерацији БиХ остало је
педесетак хиљада. Мало пре-
остале имовине масовно ку-
пују Арапи по нижој цени**

У граду је остао бедан проценат српског становништва, тек толико да се докаже мултинационални и мултикултурални поредак ствари. Остали су они који немају куда више да оду“, написао је Момо Капор у тексту „Тачка на Сарајево“, објављеном у априлу 1996. у књизи „Егзодус Срба из Српског Сарајева“.

После 19 година мало шта се променило у граду на Миљацки, који је пре рата но-

сио префикс „другог српског града“, јер је у њему, после Београда, живело највише Срба. Данас, од предратних око 160.000 Срба, „печат“ његовој „мултинационалности“ и „мултикултуралности“ даје њих десетак хиљада, међу којима ретки имају мање од 65 година. Чак и они маштају о одласку.

Није смишљена бошњачка опструкција повратка протераних Срба са њихових вековних огњишта етнички очистила само Сарајево, већ и све друге градове (Тузлу, Зеницу, Бихаћ, Мостар...) на подручју Федерације БиХ, што доказује и податак да је у том ентитету од 600.000 Срба, колико их је живело пре почетка ратних сукоба у БиХ, остало тек педесетак хиљада. Иако је међународна заједница инсистирала на повратку свих, овај процес био је једносмеран и формалноправно завршен је у Републици Српској, која је и Бошњацима и Хрватима широм отворила врата.

Срби су један од три конститутивна народа у БиХ, али само на папиру. Много је примера који говоре о лошем послератном животу и никаквим правима Срба који су остали, пре свега у Сарајеву, као и ша-

Парастосом на градском гробљу у Братунцу и полагањем венаца на Спомен крсту, обележено је страдање 3.267 српских цивила и бораца из Средњег Подриња

чици оних који су се вратили у тај град. Али, и оних који у њему раде, а живе углавном на подручју новоизграђеног Источног Сарајева, у којем већину становништва чине протерани сарајевски Срби.

Довољно је поменути случај Српкиње Миланке Ковачевић (сличних има напретек), која се пре скоро 15 година вратила у своју кућу на Илици, у којој и дан данас живи у мраку, јер јој власти не дозвољавају да прикључи струју. А о конститутивности и правима Срба која им гарантује ова уставна категорија сасвим довољно говори чињеница да у постдејтонском периоду једино Клуб српског народа у Дому народа федералног парламента никада није био комплетиран.

Предратно Сарајево, као и други већи градови у Федерацији, одавно је отишло у историју. Оно мало преостале српске имовине у последње време масовно купују Арапи, по понижавајућој цени. О Сарајеву као мултиетничком граду у којем цвета су живот, говоре још једино бошњачки политичари, иако је и њима јасно да је тај град 95 одсто, у сваком смислу, муслимански.

У најмању руку је неозбиљно тврдити да је Сарајево пример мултиетничности и мултикултуралности, а бити потпуно свестан да Срби, благо речено, нису добро дошли у Сарајево. Они не могу да добију посао, нема их на руководећим местима у јавном сектору и институцијама. Као ни у школама, у којима се, узгред, више не учи српски језик, па се број ученика српске националности може пребројати на прсте једне руке. Бошњачка политичка елита годинама опструира повратак огромне и врло вредне имовине која је власништво Српске православне цркве. То је, између осталог, зграда Богословије у центру Сарајева, у којој се налази Економски факултет. Да ли се, можда, и на тај начин Србима жели поручити „шта је вера без народа“?

Председник Републике Српске Милорад Додик поново је пре неколико дана упозорио да у Сарајеву живи више Кинеза него Срба и Хрвата заједно. У Федерацији БиХ, према неким подацима, живи и велики број Санџаклија и припадника вехабијског покрета, од којих су неки дошли за време рата. Управо они на некадашњој српској земљи подижу читава насеља на подручју Илијаша, Хацића, Трнова... Ове радове финансирају моћни људи из Кувајта, Сирије, Катар, Саудијске Арабије...

„Сарајево је у мојим романима. За оно што је преостало од тог града, што се мене тиче, нека им је алап“, написао је Момо Капор.

Душанка Станишић

Албанија

СВЕ НАМ ЈЕ БИЛО ЗАБРАЊЕНО

Да је сраму и страху подједнако тешко у очи погледати - то најбоље схвате они који дођу међу Србе у Скадар и околна места, попут Враке

Да је сраму и страху подједнако тешко у очи погледати – то најбоље схвате они који дођу међу православце – Србима у Скадру и околним местима, попут Враке. У Скадру протеклог месеца затекли смо се међу Србима у неколико наврата, поводом манифестације „Дани српске културе 2015“ (организатор Српски национални савет). Организује се први пут после скоро осамдесет година јер су власти Албаније Србима забрањивале не само верска окупљања и посете богомољама, већ и било какве културно-забавне активности, посебно оне на српском језику.

Да је било забрањено слушање Радио Београда и гледање ТВ Србије знали су и врапци на грани. Само најхрабрији, причају нам скоро у хору ретки Срби Скадрани, који једва да знају матерњи српски језик, радили су то „пошто добро ћебетом затамнимо прозоре и примакнемо се телевизор да једва и ми чујемо“.

– Јес', тако ми Бога, све нам је било забрањено – писмо, језик, вера, песме, гусле, укинуто образовање, па чак и право на име и презиме – каже нам Србин из Враке, прве српске насеобине пре Скадра.

А да се нешто мења набоље, видели смо кад је председник Књижевне задруге Српског народног већа Црне Горе Момчило Вуксановић председнику удружења „Морача Розафа“ Павлу Брајовићу Јакоји уручио у Скадру 150 књига, издања „Књижевне задруге“.

Срби сада у Скадру на Бојани имају своје удружење, канцеларије, а једна од фотографија окачених у учионици где „мало

и велико“ учи српски језик довољно говори какав је статус Срба био од почетка 19. века, све до 1946. године и потом, скоро до ових дана. На тој фотографији пише: „Скадар – 1925 – Српска школа Обилић“.

Какав је статус Срба у Албанији и колико су на њих заборавили Србија и Црна Гора, довољно говори и податак да је пре неколико дана у Скадру одржано прво песничко вече: организован је први долазак великог српског песника и академика Матије Бећковића, који је наступио под зидинама Младе Гојковице.

Сала је била премала да окупи Србе који нису скривали радост што су у прилици да виде, чују и сликају се са великаном српског песништва.

Није само Бећковић позно стигао у Скадар, већ и аутор књиге „Скадар историја“ Каплан Буровић, албански академик, филолог кога је Енвер Хоџа утамничио и осудио на 43 године затвора. У Албанију је доспео пошто је пребегао од терора у време Информбироа 1948. године.

О трагичним сеобама, поделама и покушајима затирања идентитета српског народа најбоље казује управо сведочанство балканског Манделе албанског академика Буровића, који је своје дело „Скадар“ штампао на ћирилици и латиници.

– Књига је, као историја града Скадра од најстаријих времена до данас, и потресно сведочанство о страдању и затирању српског националног бића у Албанији, нарочито у време комунистичког терора Енвера Хоџе – рекао нам је после промоције у Скадру писац Будимир Дубак, који је говорио о овом вредном делу.

Крајем прошлог месеца Скадром су, после 80 година, први пут одјекнуле ноте изворне народне српске музике. „Свилен конац“ продан је кроз свако уво, захваљујући ансамблу Радио-телевизије Србије под управом Бранимира Ђокића и водитељском „солирању“ Жике Николића Шаренице.

А зашто се и данас осећа страх међу Србима, можда најбоље илустрирају речи Србина Дејана Микулића, који је деветдесетих година из Албаније стигао у Зету.

– У Албанији је од 1934. и у време Енвера Хоџе било забрањено да имаш српско име и презиме, да се изјашњаваш као Србин и да славиш славу – прича Дејан Микулић, гледајући тужно преко Скадарског језера. – Међутим, у мом селу Каменици, на самој граници, Срби нису хтели то да прихвате. Давали су деци српска имена, говорили су међусобно својим језиком и славили славу, мада су то радили у тишини и пошто на прозоре ставе ћебад, да се споља ништа не види. Мог стрица полиција Енвера Хоџе убила је и баčila у реку зато што је гласно говорио српски.

Подсетимо, Срби из Скадра и оближње Враке 1991. године масовно су похрлили у Црну Гору јер су у Албанији и после Енвера Хоџе настављени притисци и претње. Уследили су нови проблеми и поделе, кад је у Црној Гори постало непопуларно бити Србин.

– И даље имам албански пасош и држављанство јер још од 1991. не могу да добијем црногорско – каже Микулић. – То није трагедија само моје породице, већ свих нас који смо дошли из Албаније. Моја породица је у околину тада црногорског Скадра дошла 1941. из Клине на Косову, бежећи од албанског терора. Због исте ства-

О трагичним сеобама, поделама и покушајима затирања идентитета српског народа најбоље казује управо сведочанство балканског Манделе албанског академика Буровића, који је своје дело „Скадар“ штампао на ћирилици и латиници.

– Књига је, као историја града Скадра од најстаријих времена до данас, и потресно сведочанство о страдању и затирању српског националног бића у Албанији, нарочито у време комунистичког терора Енвера Хоџе – рекао нам је после промоције у Скадру писац Будимир Дубак, који је говорио о овом вредном делу.

ри 1991. смо побегли из Албаније у Црну Гору, где нисмо могли да добијемо држављанство, па смо прешли на Косово. Одатле нас је отерало бомбардовање НАТО-а. Пошто смо имали само албанска документа, отишли смо у Албанију, па опет у Црну Гору. Ми бисмо да будемо Срби, али нам се не да.

Кад је у Црној Гори пре неколико година

крнула „сеча“ професора српског језика, један од њих, професор Светозар Ђираковић, отишао је у Скадар, да тамо учи српску децу и њихове родитеље матерњем језику. Немали број говорио је да је то немогућа мисија.

Ђираковић у Скадру држи курс за Србе који желе да науче свој језик. Курсеве српског Србима организује Удружење српско-црногорске мањине „Морача Розафа“ из Скадра, које помоћ добија од институција за дијаспору Републике Србије и Митрополије црногорско-приморске Српске православне цркве, уз велику помоћ Српског националног савета Црне Горе.

– Ови људи овде хоће да уче свој језик и у почетку скоро да нико није знао ни да се са мном споразуме, али сада већ десетина њих доста добро говори – прича нам Ђираковић. – Дошло је време да се Србима не брани да слободно уче, говоре и пишу својим језиком. Није то решено институционално, али у оквиру удружења и националних заједница те активности више нису забрањене. Најважније је да сада много деце похађа курсеве српског и да су веома успешни у савлађивању језика својих очева и ђедова.

– Нама Србима у Скадру Српски национални савет је и новим поклоном од 150 књига наставио вишегодишњу подршку и помоћ Србима у Скадру, од финансирања школе на српском језику, комплетирања библиотеке, до надокнаде за професоре предаваче – истиче Павле Брајовић Јакоја.

Новица Ђурић

– Готово никога не интересује то што је са простора Црне Горе у последњих десетак година нестало више од 25.000 Срба, више од десет одсто од укупног броја, иако је свима добро познато да је реч о бруталној асимилацији у националне Црногорце – поручује Вуксановић.

– Српске политичке странке већ дуже од деценије програме и активности више усмеравају једне против других, него на решавање виталних животних питања српског народа, као што су уставноправни статус, заступљеност у институцијама државне управе, питање српског језика, образовања, односно наставних програма за основно и средње образовање – додаје.

Како каже, не води се довољно рачуна ни „о очувању ћириличног писма, статуса и светиња Српске православне цркве, очувању националног, културног, језичког и верског идентитета у Црној Гори и још много тога“.

Председник СНС-а наводи да о свим овим питањима готово да и нема иницијативе наводне српске опозиције, односно, боље речено, од посланичких клубова за које доминантно гласају Срби у Црној Гори.

Срби, према званичној информацији црногорског омбудсмана, чине трећину становништва Црне Горе, али у јавним службама, органима државне и локалне управе заступљени су са свега 7,3 одсто. Према тој информацији, у државним и органима државне управе, у јавним службама ради 82,11 одсто Црногораца. Осим у српској националној заједници, несразмеран број запослених у односу на број становника забележен је и код Бошњака, којих је у државном сектору 4,89 одсто, Муслимана 2,19, Албанаца 1,32, Хрвата 0,4.

Према подацима из овог документа, 7,3 одсто Срба запослено је у јавној управи, а према последњим подацима с пописа, они чине око 30 одсто становништва.

Посланик Демократског фронта Љиљана Ђурашковић је у скупштинском Одбору за људска и мањинска права, питала: „Зар је могуће да су Срби, који су трећина становништва, у овако занемарљивом броју заступљени у јавној управи?“

– Боде очи да у појединим министарствима и управама нема ниједног Србина. Да ли то значи да су Срби непожељни у министарствима науке, правде, рада и социјалног старања и служби председника државе, као и у секретаријатима за развојне пројекте, управама за антикорупцију, кадрове, заштиту културних добара, збрињавање избеглица? – питала је Ђурашковићева недавно представнике власти у црногорском парламенту.

А став власти увек је исти и увек га саопштава председник Владе и Демократске партије социјалиста Мило Ђукановић:

– Моја мисаона матрица није да се протерају Срби из Црне Горе и све и кад бих то хтео, не би ми дозволиле институције. Срби су грађани државе Црне Горе, који овде треба да живе заједно са свима другима и да се осећају као грађани истог реда.

Новица Ђурић

Црна Гора

БЕЗ ПОСЛА, ЈЕЗИКА, ПИСМА...

То што је са простора Црне Горе у последњих десетак година нестало више од 25.000 Срба, више од десет одсто од укупног броја, готово никога не интересује, иако је свима добро познато да је реч о бруталној асимилацији у националне Црногорце – каже за наше новине председник Српског националног савета (СНС) др Момчило Вуксановић.

– За тежак положај српског народа није одговорна само дискриминаторска власт и анемична српска опозиција у Црној Гори. Можда највећу одговорност сноси администрација матичне државе која незаинтересовано посматра кршење свих елементарних права својих сународника, којих у тајним анкетама и анализама има и више од 50 одсто од укупног становништва у Црној Гори – казao је Вуксановић.

Он поручује да све оно што за себе користи црногорска национална заједница, „која је себи снагом државне моћи у потпуности већ приграбила већински и државотворни статус, иако га нема (44,90 посто), као и све оно што је омогућено другим мањинским националним заједницама – није остварило за српски народ у Црној Гори“.

– Преко државних фондова, Министарства културе, игара на срећу, Скупштине Црне Горе, локалних самоуправа, у огромном проценту или доминантно, финансирају се пројекти црногорских организација и појединаца блиских актуелној власти, све

Из "Земљописа Књажевине Црне Горе за трећи разред основне школе", издатом на Цетињу 1895. године, гдје на страни 35. пише: "У Црној Гори живе све сами чисти и прави Срби, који говоре србским језиком, а има их око 300.000 становника. Већином су православне вјере, а има нешто мало римокатоличке и мухамеданске вјере, али треба знати, да смо сви србског поријекла и српске народности."

то под изговором неопходности заштите црногорског идентитета – наводи Вуксановић.

– Срби, због дискриминаторског односа власти и неангажовања политичких представника Срба у решавању сопственог статуса и потреба српског народа у Црној Гори – према речима нашег саговорника – немају могућност да остваре стечена и легитимна права, било као релативно већинска заједница или као мањински народ.

Вуксановић каже да лидери српског народа у Црној Гори, оптерећени еврофанатизмом и за њих нерешивом дилемом у вези с НАТО интеграцијама Црне Горе, траже свој простор „у коалицији с политичким странкама, покретима, организацијама и појединцима који деценијама сатанизују српски народ, правећи од њега чудовиште које им је једино неопходно као подршка у разним изборним процесима“.

Мађарска

ТРАЈАЊЕ
МАЊИНЕ

**Срби у Мађарској
имају самоуправу која
брине о културним и
образовним
институцијама, као и
о информисању**

Сеоба Срба ка Мађарској можда је једна од наших најдугочечијих миграција. Још од када је 1690. године патријарх Арсеније Чарнојевић повео народ ка северу, утабана је стаза, а колико се она користи током дуге историје, зависило је од политичких и друштвених прилика са обе стране границе. Деведесетих година прошлог века знатан број грађана Србије, нарочито из пограничних делова, преселио се у Мађарску, а ова ситуација и сада се понавља. Актуелни редови пред конзулатима и амбасадом Мађарске савремена су верзија некадашњих сеоба.

У Мађарској живи око 10.000 Срба, који се од 1993. године и доношења Закона о националним и етничким правима организују у своју мањинску самоуправу. Срби су једна од 13 признатих мањина нашег северног суседа, а њихова кровна организација је Самоуправа Срба. Највише тело самоуправе је Скупштина, која у мандату до 2019. године броји 15 чланова, а од прошле године на њеном челу је Вера Пејић-Сутор. Осим у овом, како се назива, земаљском телу, Срби су организовани у регионалној мањинској самоуправи, која се односи на подручје Пештанске жупаније и на Српску самоуправу у Будимпешти. На локалном нивоу, у 27 градова и места постоје мањинске самоуправе Срба.

Самоуправа располаже својим буџетом и бави се питањима школовања на мањинском језику и рада културних институција, као и информисањем. Потомци Чарнојевића од предака су наследили установе и здања чија историјска и архитектонска вредност спада у врхунце српске културе. Седам православних цркава у Сентандреји, православни храмови и патријаршијски домови у центру Будимпеште, Сегедина, Баје, Печуја, зграда Текелијанума, такође у срцу Будимпеште... Најстарије позориште у Срба основано је такође у данашњој престоници Мађарске, још 1813. године, а овде су своје потписе на оснивање Матице Српске ставили и

највиђенији Срби, 1826. године. Тековине дугог историјског трајања на овим просторима понекад превазилазе моћи мале мањинске заједнице.

Вероватно је сада најпопуларнија наша установа у Мађарској Школски центар „Никола Тесла“, где су под једним кровом деца од обданишта до једине српске гимназије, као и дом за смештај ученика, некадашњи Текелијанум. Већину ђака Гимназије чине средњошколци из Србије, који су свесни да им диплома ове школе отвара врата факултета на простору Европске уније. У основној школи, на српском се још, осим у Будимпешти, учи и у Батањи, Ловри и Дески. Ове школе враћене су под окриље Самоуправе Срба, а њихов рад финансира држава Мађарска. Српски језик изучава се на катедрама универзитета у Будимпешти и Сегедину.

Земаљска самоуправа формирала је и српски Културни и документациони центар, Српски институт, као и методолошки и документациони центар, а њихов задатак је истраживање и очување српске традиције, као и снажење образовне улоге. Информисање Срба у Мађарској је прилично скромно. Имају „Српске недељне новине“, са првог програма мађарске државне телевизије српски језик се чује једном седмично, у трајању од 30 минута, а Радио Печуј има српску редакцију, која сваког дана припреми 60 минута програма. Недавно је Самоуправа формирала и свој интернет-радио Срб.

Српска мањина у Мађарској нема представника у политичком животу, нити су тамошњи Срби икада формирали своју странку. Од прошле године, после избора, Срби су добили „портпарола“ у Парламенту, односно резервисано је по једно место за представнике мањина и они могу да учествују у дискусији само уколико је у дневном реду питање из области права мањина, а немају право гласа. Наш представник је Љубомир Алексов, који је до прошле године био председник Самоуправе, али и дугогодишњи градоначелник Ловре, месташца са 301 становником, од којих су више од половине Срби.

Број Срба у Мађарској у сталном је паду, а ту чињеницу можда може да промени двојно држављанство, које је наш северни сусед увео од 2011. године. Од тада до данас око 130.000 људи из Србије затражило је да буду и мађарски држављани, а према неким проценама, четвртину ових захтева поднели су Срби из Војводине, али и целе Србије.

А. Исаков

Однос према сународницима у окружењу

ЕОПОЛИТИКА „СРБИЈАНСТВА“

**Срба више нема у многим крајевима где су
живели вековима, а да за то нико никада није
одговарао**

Пре неколико дана водећи атлантистички таблоид у Србији на насловној страни је објавио списак захтева које Запад данас испоставља пред Србију и Србе. Они се у суштини свode на наслов који је тексту доделио један овдашњи портал: „Све што је српско биће сведено на србијанско“.

Нажалост, ово није ништа ново. Ово је потпуно логичан наставак (гео)политике која у континуитету траје бар 150 година и коју су на овим просторима једнако спроводиле све велике силе, уз подршку религијског прозелитизма и интервенционизма, о којем у последњој књизи сјајно пише др Александар Раковић. Од почетка решавања тзв. Источног питања, кључни задатак на овим просторима био је сузбити Србе и не дозволити им да направе модерну државу од простора на којима су живели.

Стога је од тада на столу исти модел о пожељним и непожељним национализмима, који смо од 1991. поново видели. Само је српски национализам лош, сви остали који су усмеравају на њега добри су и корисни. У том кључу на ободима српског етничког простора конструисане су и подржаване и нове нације, попут бошњачке или црногорске, и стваране државе чија је суштина и основа антисрпство. Против Срба су коришћени и геноцид и протеривање, и покрштавање и корупција... Последица таквих политика јесте да Срба више нема у многим крајевима где су живели вековима, а да за то нико никада није озбиљно одговарао, што се, између осталог, види и по пресудама Хашког трибунала.

У последњих десетак година Србија је почела да развија нову политику према Србима у окружењу. Полазећи од искуства европских земаља и европских стандарда заштите мањина (који су у самој Србији максимално подигнути), почела је да креира механизме за помоћ Србима у окружењу и за борбу за њихова права. Године 2006. донет је Устав у којем је матица преузела обавезу бриге о Србима у окружењу, затим је 2007. усвојен Закон о двојном држављанству, а 2010. важан закон о Србима у региону и дијаспори. Започети су и неки пројекти помоћи Србима да остваре економску одрживост и да преко културних и образовних институција задрже свој идентитет. Посебан фокус стављен је на Републику Српску и Србе у Црној Гори.

Нажалост, од 2012. Министарство за дијаспору је деградирано на ниво канцеларије и највећи део ове политике је заустављен. Између осталог, и услед притисака странаца који настоје да сузбију сваку озбиљну везу ове државе са сународницима у окружењу. Положај Срба у околним земљама далеко је испод европских стандарда, али све западне мисије за људска права праве се луде, управо зато што Запад не одустаје од политике асимилације тих људи у новостворене државе и нације.

Они настављају с политиком коју су Калај и Талоци градили пре више од сто година. Тако су Срби данас непризнати у Словенији, покрштавају се и под сталним су притиском у Хрватској (која је на крају ушла у ЕУ без решавања питања повратка српске имовине), а у Црној Гори је отворен државни пројекат, чији је циљ да се сведу на десетак посто и учине неважним мањином. Данас их је скоро трећина, а живе у условима пуне дискриминације. У Албанији Срби и даље не могу да враћају српска имена. Нешто је боља ситуација у Македонији и Мађарској, што је постигнуто борбом тамошњих Срба и бољим билатералним наступом.

Искуство је, нажалост, показало да су се Срби очували само тамо где су имали своју, српску државу. Стога одбрана Србије и Српске мора бити приоритет. Осим тога, неопходно би било наставити с политиком помоћи Србима у региону да се пре свега сами организују и оспособе за тешку борбу за преживљавање у новим државама, иако су оне, по правилу, непријатељски и асимилаторски настројене према њима. Осим државе, у то треба да се укључе и црква, САНУ, али и разне приватне иницијативе и НВО. Кључно је знати да та питања на овај или онај начин морамо да решавамо с околним народима, а да од западних сила и европских институција никакву помоћ за то нећемо имати.

Миша Ђурковић

*Прилог пренет из дневног листа
„Политика“*

Годишње скупштине новобеоградских месних организација УВПС

КРИТИЧКО САГЛЕДАВАЊЕ СТВАРНОСТИ

У најбројнијој Општинској организацији УВПС, Новом Београду, након што је 24. фебруара Ђорђе Петровић, председник Месне организације (МОр) „Бежанијски блокови-2“ (блок 62) одржао редовну годишњу скупштину, у марту, априлу и мају су и остале новобеоградске МОр УВП одржале редовне годишње скупштине.

Поред годишњих скупштина о којима је „Војни ветеран“ већ писао у претходним бројевима, председници осталих МОр су у складу са Статутом УВПС, одлуком ОпОД и својих МОД, сазвали и одржали редовне годишње скупштине: Слободан Вујић, председник МОр „Газела-1“ (блокови 23, 24, 42 и 43), 12. марта; Недељка Зафировић, председник МОр „Париска комуна“ (МЗ „Павиљони“, МЗ „Париска комуна“ и МЗ „Икарус“), 16. априла; Бранко Бакић, председник МОр „Сава-Савски кеј“ (МЗ „Сава“ и МЗ „Савски кеј“),

24. априла; Мирослав Марковић, председник МОр „Бежанијска коса“ (МЗ „Бежанија“, МЗ „Бежанијска Коса“ и МЗ „Ледине“), 28. априла; Радојица Суботић, председник МОр „Стари аеродром“ (блок 37) и Јосип Драженовић, председник МОр „Блок 38“ (блок 38), 29. априла и Радован Јовићевић, председник МОр „Фонтана“ МЗ „Фонтана“), 3. маја.

Одржаним годишњим скупштинама су присуствовали гости из Општинског одбора УВПС, представници СУБНОР-а, МЗ, суседних МОр УВПС и других органа и организација са којима се одржава успешна сарадња.

Након што су председници МОр поднели детаљне извештаје о раду у току претходне године, делегати скупштина су детаљно анализирали и критички оценили рад својих месних организација, општинске организације, руководства и органа

УВПС и одредили смернице и задатке за будући рад. Реално и свеобухватно су сагледани и изнети сви проблеми који муче војне пензионере.

Поред дугогодишњег проблема са незаконитим исплаћивањем пензија дата је општа и болна оцена да је квалитет здравствене заштите неоправдано опао и да су војни пензионери суочени са великим проблемима у остваривању права на одговарајућу здравствену заштиту. Истакнут је захтев да се органи УВПС још више ангажују како би надлежни здравствени органи ВС и МО и здравствене установе предузели мере да се скрати време чекања на прегледе и операције, брже решавају сви проблеми здравствене заштите, а нарочито плаћање и недостатак лекова у војним апотекама.

Посебно је наглашена потреба за стварањем трајног системског решења за збрињавање и негу усамљених, тешко болесних и непокретних војних пензионера кроз формирање центара-домова за старе војне пензионере у постојећим празним-неискоришћеним војним објектима.

Позитивно је оцењена спремност месних одбора и општинског одбора да се прихвате и са слушају сви предлози чланства и на седницама се у демократској атмосфери анализирају, оцене и доносе закључци и задаци за рад.

Негативне оцене које појединци упућују на рачун рада УВПС, општинског руководства и руководства УВПС оцењене су као последица недовољне информисаности а понекад и жеље појединаца да заобилазећи расправу у месним и општинским организацијама покушају да наметну своје ставове и мишљења.

Наглашен је изузетан значај организованог и упорног наступа у контактима са млађим војним пензионерима како би се информисали о активностима и мерама које се предузимају у циљу остваривања права војних пензионера и мотивисали за учлањење, а млађи чланови УВПС више ангажовали у раду месних одбора.

Информисање путем часописа „Војни ветеран“ и сајта УВПС је оцењено као веома квалитетно али често неблаговремено.

Однос Градске општине Нови Београд и МЗ које су за рад месних одбора и организација, где год постоји могућност, обезбедиле коришћење просторија два пута месечно у трајању по два сата оцењен је позитивно. За рад и одржавање седница и скупштина МОр чије МЗ немају просторије, просторије је обезбедио Општински одбор УВП.

Делегати скупштина месних организација су оценили да је рад њихових организација у протеклој години био веома динамичан и квалитетан. Као највеће успехе у протеклом периоду издвојили су помоћ коју је удружење пружало члановима у борби за остваривање права на законску пензију, очувано јединство и ванстраначки карактер удружења.

За тежишне задатке у наредном периоду (поред остваривања задатака из годишњих планова рада месних организација за 2015. годину и задатака из Статута УВПС) одредили су: очување јединства, ванстраначку опредељеност и омасовљење удружења учлањењем млађих пензионера и корисника породичних пензија.

По успешном завршетку годишњих скупштина све месне организације су организовале дружења уз скромно послужење.

Д. Д.

Рапорт из општинске организације УВП Звездара

ИНФОРМИСАЊЕ И ДРУЖЕЊЕ

У организацији Општинског одбора УВПС Звездара 18. јуна одржано је пригодно информисање о актуелним догађањима од интереса за чланство УВПС. Информисање је одржано у просторијама Општинског одбора Звездара, у ул. Душана Радовића 9А, Миријево.

Скуп су, осим чланова проширеног Општинског одбора, присуствовали за ту прилику позвани гости - Миле Радаковић и Ненад Абрамовић, представници организација које гаје родољубиве и слободарске традиције српског народа.

Скуп је отворио Милован Лалић, председник УВПС Звездара, који је информисао присутне о актуелним догађањима. Чланове УВПС је највише занимала ситуација у

вези са остваривањем права за повећање пензија за 11,06 одсто, о чему су им пружени најсвежији подаци. Један од успеха којим се може похвалити Општински одбор Звездара, јесте, како је речено, поновно отварање апотеке у оквиру ВМЦ Карабурма, која је дуго била затворена. У даљем току информисања било је говора и о другим значајним актуелностима која су од значаја за живот и рад Удружења.

На крају информисања Милану Ацибаби уручена је захвалница за постигнуте резултате у афирмисању Општинског одбора

УВПС Звездара. У пригодном културно-уметничком програму, члан УВПС Звездара и већ афирмисани песник Милка Шолаја казала је неколико својих лирских песама, које су награђене аплаузом. За добро расположење побринуо се популарни хармоникаш Веља.

М. Матошевић

Изложба „Сремски фронт и победа над фашизмом“ у Новом Саду

У СЛАВУ ПОБЕДНИКА

Више од две стотине изложених експоната, наоружања, униформи, застава, одликовања и докумената који су припадали савезничким јединицама Југословенске и Црвене армије, непријатељској немачкој и усташкој војсци, и појединцима, говоре о свој драматичности вишемесечне борбе у сремској равници.

Млади пред знамењима

Милош Јанковић отварајући изложбу, подсећајући присутне на значај ове велике епопеје народноослободилачког рата.

Међу изложеним предметима који сведоче о Сремском фронту и коначном обрачуна Југославије са окупаторском силом налазе се многи, који се по први пут презентују јавности. Заробљена нацистичка застава, сабља нацистичког генерала Александра фон Лера команданта Армијске групе „Е“, као и десетак плаката значајних чинилаца тадашње пропаганде.

Ауторима изложбе војном службенику Душанки Маричић историчару и вишем кустосу Војног музеја, мр Синиши Јокићу историчару и кустосу Музеја града Новог Сада и стручном сараднику мр Атили Хорноку било је потребно више од пола године рада како би посетiocима што верније приказали сву величанственост победе.

Безмало тридесет година, од првог радног задатка у Војном музеју радим на документовању Сремског фронта потпуно сам ушла у тај свет. Разговарала сам са многим учесницима пробоја, па и командантима Милутином Морачом, Пеком Дапчевићем. Непрегледна младост, голобради младићи јуришали су на непријатеља. Наша обавеза је да сачувамо тај сегмент историје и страдања народа. Управо и ова изложба представља ту живу везу са догађајима из прошлости, каже Душанка Маричић.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Са Скупштине УВП у Зајечару

СУМИРАЊЕ РЕЗУЛТАТА

Скупштини УВП у Зајечару, уз чланове удружења, присуствовали су и представници гарнизона, СУБНОР-а, организације резервних старешина. У пријатној атмосфери сумирани су резултати из претходног периода.

Председник градског одбора Љубомир Ређановић се осврнуо на стање у организацији и проблемима који су решавани у претходној години. Стање у организацији је оцењено позитивно, а незадовољство чланом-

ва односи се не рад и понашање судских власти и неких државних органа. Остварена сарадња са сродним удружењима из Румуније и Бугарске, оцењена је позитивно. Закључено је да би сарадњу требало проширити организацијом излета у Турн Северину, Крајови и Видину.

Посебно је истакнута сарадња са зајечарским гарнизonom. Реци похвале упућене су колективу Гарнизонске амбуланте са капетаном Аном Митић на челу. Та амбуланта опслужује око 3000 осигураника.

Председник Надзорног одбора Слободан Цокић осврнуо се на рад Удружења и оцено Градског одбора, предложивши одређене промене у раду.

Љ. Р.

Крушевац: Спортско-рекреативне активности

ТУРНИР У ШАХУ И ТЕНИСУ

Поводом Дана победе 9. маја, у Крушевцу је организовано појединачно такмичење у стоном тенису и брзопотезном шаху. Такмичење је одржано 7. маја у просторијама Спортског центра и Шаховског клуба „Ветеран“, у изузетној пријатној и спортској атмосфери. Шах се играо на четири табле, кружним системом, а било је и посматрача, који су помно пратили актере.

Надметање у стоном тенису је организовано извлачењем парова и системом елиминације.

Несеквичну помоћ у организовању овог такмичења пружио је директор Спортског центра Драган Лазић и шаховски клуб

„Ветеран“ из Крушевца.

На турниру у шаху прво место освојио је Десимир Ђуровић, друго – Јурић Мирослав, док је треће место припало Миљковић Милету. На турниру у стоном тенису прво место освојио је Миле Миљковић, друго – Титус Драгић, а треће – Владан Миленковић.

По завршетку такмичења, председник Оп-Од УВП Крушевац Душан Самарџић захвалио је такмичарима на учешћу и честитао победницима. Дипломе ће бити уручене на проширеној седници Оп Од септембра месеца, када се обележава и Дан УВПС.

мр Александар Симоновски

Спортске активности

ПЕХАР „ВОЈНОМ ВЕТЕРАНУ“

Уорганизацији Црногорског савеза за спорт и рекреацију – Ветерани, одржано је традиционално финале купа Црне Горе за ту категорију такмичара. Амбијент какав се пожелити може, Иванова корита, дивна шума и расцвијетане ливаде под самим врхом Ловћена.

Пристижу спортско-рекреативна друштва из Плава, Рожаја, Берана, Жабљака, Херцег Новог, Тивта, Цетиња, два из Никшића, три из Подгорице.

Домаћин гостопримљив. Дочекује такмичаре приганицама, медом и чашицом домаће ракије. Милина је било виђети више од 170 такмичара из дванаест клубова, одевени у спортској одећи са ознакама својих клубова. Постројавање, химна и др. Радован-Рацо Мијановић даје знак за почетак спортске манифестације.

Почиње борба у шест дисциплина: пикадо, плочкање, бацање камена са рамена, скок у даљ из мјеста, стони тенис и шах.

И овога као и прије мјесец дана у Тивту најуспјешније је било Спортско-рекреативно друштво „Војни ветеран“. Они су освојили девет медаља, двије златне, двије сребрне и пет бронзаних и прикупили највише поена.

Медаље су освојили: у дисциплини пикадо Зоран Таушан, плочкању Динко Шимурина и Милица Нововић, скоку у даљ Комнен Бајчета, у бацању камена Драгиша Ђуковић и Комнен Бајчета, стони тенис Милутин Маравеза, Др Мијановића примио је председник „Војног ветерана“ Комнен Бајчета.

Желимо им спортску срећу 13. јула на државном такмичењу у Баранам.

Радивоје Здравковић

Крушевљани на излету

ДАН ПУН УТИСАКА

Користећи леп, сунчани јунски дан Општински одбор УВП Крушевац организовао је за своје чланове, чланове породица и КВП једнодневни излет са посетом историјским местима и пределима Поморавског округа.

План путовања је гласио: посетити манастир Манасију, Ресавску пећину и слапове Велики Бук.

Аутобус пун раздраганих путника, у раним јутарњим сатима кренуо је испред Клуба Војске Србије пут одређишта – манастира Манасија и за све време путовања, улогу водича, преузео је Зоран Миловановић, повереник из Бруса.

Прва радна тачка била је посета манастиру Манасија, где нас је дочекала Милица Миленковић, туристички водич. На самом почетку излагања, она је посебно нагласила да манастир Манасија или манастир Ресавска је један од најзначајнијих споменика српске средњовековне културе и најзначајнија грађевина која припада такозваној „моравској школи“. Налази се на територији Поморавског округа, на око 30 километара од аутопута Београд-Ниш, близу Деспотовца.

Манастир Манасија је задужбина деспота Стефана Лазаревића, почео је да се зида 1407. године, а градња је завршена 1418. године. Манастирска црква је посвећена Светој тројици, а освештена је о празнику Светог духа. Цео комплекс је опасан великим зидовима, који су служили за одбрану. То је била утврђена целина, која се састојала од укупно 11 кула, од којих се истичала Дон Жон кула, познатија као „Деспотова кула“. Иако је сачувана тек трећина фресака у манастиру, живопис Манасије спада у ред највећих домета средњовековног сликарства.

Током радова на реконструкцији манастирске цркве у Мнасији, почетком века, откривени су земни остаци, за које руководиоца тих радова, археолог Марин Брмболић, сматра да припадају деспоту Стефану. ДНК анализа тих остатака је са 99,94 одсто тачности потврдила да се ради о сину кнеза Лазара.

Након разгледања манастирског комплекса (фотографисање је забрањено) и куповине сувенира у манастирској продавници, весела дружина се упутила ка следећој радној тачки – Ресавска пећина.

Након освежења са кафом и соком у оближњем ресторану и облачења топлије гардеробе, кренуло се у обилазак саме пећине.

Ресавска (Дивљаковачка) пећина је пећина у Источној Србији на 20 километара од Деспотовца, у кречњачком брду Бабина Глава, на ободу крашког поља Дивљаковац, код села Јеловац. Спада међу највеће и најлепше пећине у Србији. Дуга је 4,5 километра.

За пећину су знали само чобани, који су се склањали од невремена са стадима оваца. Један од чобана је открива 1962. године са свилајначким планинарима. Њен изворни назив је био Дивљаковачка пећина, по крашком пољу у коме се налази. Детаљно су је испитали новосадски спелеолози, са др Јованом Петровићем на челу. Радови на уређењу пећине су трајали 10 година. Пећина је званично отворена за посетиоце 22. 4. 1972. године. Представља једну од најстарије испитаних пећина, стара је око 80 милиона година, док најстарији накит има 45 милиона година. Дужина пећине је 4.500 метара, од чега је истражено до 2.850 метара, а део за туристички објекат је дуг око 800 метара.

Температура је константна и износи 7 степени Цензијусових. Унутрашњост пећине је богата бројним и разноврсним дворанама, каналима, галеријама, стубовима, сталактитима, сталагмитима, драперијама и окамењеним водопадима. Због богатства и разноврсности накита, Ресавску пећину зову и „Ресавска лепотица“.

Ресавска пећина има статус заштићеног споменика природе, укључујући и непосредну околину површине 11 хектара. Пећина је до сада детаљно истражена у дужини од 2.830 метара, а за посетиоце је уређено око 800 метара. Кроз пећину посетиоце се крећу спиралном бетонском стазом, која пролази кроз различите дворане на два нивоа (горња и доња галерија). Најнижа тачка до које длзе посетиоци налази се на 405 метара надморске висине. Посет пећине траје око 40 минута.

По отварању, пећина је имала и преко 200.000 посетилаца годишње. Данас ову пећину обиђе између 40 и 50 хиљада људи на годишњем нивоу, због чега се сматра једним од најпосећенијих туристичких објеката у Србији.

Путовање се наставља до места Велики Бук или Лисине, где је излетницима дато два сата времена да разгледају ове слапове и уживају у природној лепоти, коју пружа околина. Као завршни део био је заједнички ручак, који је организован у повратку у прелепом ресторану „Мали рај“, где је направљен и заједнички снимак, као сећање на успешно организован излет.

Сви се слажу да је то био дан пун утисака, а велика заслуга за то припада организационом одбору, који су чинили Зоран Петровић, Титус Драгић и Горан Мишковић. Договорено је да следећи излет буде септембра месеца.

мр А. Симоновски

Војни пензионери на излету

ОЧАРАНИ ЉЕПОТОМ ПИВЕ

Градски одбор Удружења војних пензионера Подгорица, организовао је излет и посјету историјских мјестима и споменицима културе. Овога пута избор је био: Никшић, Спомен-парк у Долима, Пивски манастир и Плујине.

У јутарњим часовима 51 излетник отиснуо се ка Никшићу, где су их испред манастира Свети Василије Острошки и Спомеником палих родољубима у рату 1991/92и 99. године, дочекале колеге из Никшића.

За почетак - час бурне историје Никшића: стећници, манастир, споменици палим борцима у минулим ратовима. Мали предак и испијање јутарње кафе.

У наставку путовања водич, добар познавалац ових крајева показује живописна села, олистала подножја планина и врхове који су још под снијежним покривачем.

Мјесто Доли, за историју и трајно памћење. Излетници корачају тихо, да не повриједе душе невини стријељаних од руку злочинаца. Даме положу по црвену ружу, одајући почаст стријељаним родољубима. Почине час историјске истине о страдању Пивљана. Павле Бандовић, одличан познавалац ратне историје, почиње емотивно срочено предавање о злочину, а неким излетницима потеклоше сузе, осјећајне, људске, народне. Павле наставља: Овдје почивају и вапе 522 житеља овог краја, међу њима и 109 дјеце, које су уз помоћ гатачких устава и муслиманске „Ханџар дивизије“ 1943. године покосили рафали злочинаца СС дивизије „Принц Еуген“и то све у једном дану, а редослијед покоља - дјеца, мушкарци па жене да и тиме нанесу бол овом народу. Мало им то би па кренуше да пале куће и колибе. Ево и исказаног херојизма Јаглике Аџић седамнаестогодишње јунакиње и легенде Пиве. Злочинци су угурали у кућу њену породицу и потпалили а задржали Јаглику ради нечасних побуда. Јаглика је злочинца који је држао гурнула у ватру а затим и она скочила да почива заједно са својом породицом. Она је показала јунаштво и дала примјер будућем нараштају како се брани достојанство, част, свој праг и слобода.

Путовање је настављено до Пивског манастира. Излетнике је дочекао старјешина манастира и упознао са историјатом овог знаменитог здања. Манастир је подигао херцеговачки митрополит Саватије 1557. године и представља духовни и културни центар пивског краја. Због изградње хидроелектране манастир је измјештен на садашњу локацију. Сваки камен и фреска су нумерисани и за напоре три године све је постављено као што је било. Разгледање и дивљење. Неко купи књигу, неко сувенире и натавак путовања до Плујина.

Плујине, најновија варошица Европе, настала је 1975.године имјештањем старе гдје је сада језеро. Зграде нове, уређен центар, општина, дом здравља, апотека, лијепа варошица а под њом плави се језеро питке воде, чији ниво повремено наруши јато пастрмки.

Шетња и доласак у национални ресторан „Сочица“. Ручак чека. Уз чашицу, пастрмку и јагњетину већ огладнели путници окрепише се, а затим засвираше, зајеваше и заиграше.

У вечерњим сатима дођоше кући уморни али богатији за историјско сазнање и борбу људи ових крајева за слободу.

Радивоје Здравковић

Војни пензионери из Ниша посетили историјска места из Српско-турског рата 1876.године

НА МЕСТУ ПОГИБИЈЕ ПУКОВНИКА РАЈЕВСКОГ

Поред цркве Свете тројице у Горњем Адровцу, излетници посетили Манастир Свети Роман у Ђунису и Рибарску бању

У знак сећања на погинулу пуковника Николаја Николајевича Рајевског у Горњем Адровцу, Општина Алексинац, на месту где је погинуо као добровољац у Српско-турском рату 1876. године, подигнута је 1903. године црква Свете Тројице, која је вероватно јединствена по својој архитектури и фасади, што је чини јединственом по изгледу у Европи.

Место за градњу откупила је српска краљица Наталија Обреновић, а новчана средства даривала је грофица Марија Рајевска, снаха млађег брата Михајла Николаја. Црква је у народу позната као Шарена црква или Црква љубави. Иначе, према Рајевском је Толстој обликовао лик Вронског у роману Ана Карењина.

У унутрашњости цркве, према замисли руског сликара Виктора Михајловича Вазнецева, насликани су Кнез Лазар, Свети Великомученик Александар Невски и пуковник Рајевски у свечаној униформи (портрет). Пажњу заслужују и насликано крштење Русије и крунисање цара Душана у Скопљу.

Војни пензионери су упознати о веома богатом и занимљивом биографијом Рајевског. Рођен је 5. новембра 1839. године. Потиче из угледне породице. Био је унук прослављеног генерала Николаја Рајевског, хероја Отаџбинског рата из 1812. године против Наполеона. Његов отац који се такође звао Николај Николајевич, био је генерал-лајтант. Умро је врло млад, оставивши иза себе двојицу малолетних синова Николаја и Михајла, који су завршили студије на Московском универзитету. Старији Николај је течно говорио француски, немачки, енглески, а разумео је и српски језик.

Браћа су била на служби у Хусарском пуку, а Николај је у 30. години добио чин пуковника. Још као млад официр био је упућен у специјалну мисију на Балкан и у Србију 1867. године.

Девет година касније тј. 1876. пуковник Рајевски је као добровољац дошао у Србију и са собом

довео око 5000 добровољаца. Августа 1876. јавио се на моравски фронт у штаб генерала Черњајева на Делиграду. Прва битка на тлу Србије, Рајевски је водио за село Моравац у близини Алексинца, док је најславнија битка одиграна на Шуматовцу, где су одбили небројани напади Турака. На моравском фронту тих дана је погинуло око девет хиљада српских и рускох војника и 31 руски официр. Турци су имали више од 15 хиљада погинулих.

Одлучујућа битка за Адровац била је кобна за Рајевског. Турска војска започела је напад 20. септембра 1876. године, који је трајао од осам сати ујутру до касних вечерњих часова. Турци су непрекидно тукли српску војску тешком артиљеријом. Видећи да је ситуација веома озбиљна, генерал Черњајев шаље одред пуковника Рајевског, као подршку у Горњи Адровац. Међутим, већ око 17 часова гласноша доноси вест Черњајеву да је пуковник Рајевски погинуо од непријатељског пушчаног зрна.

Свега 16 дана је било довољно да се пуковник Рајевски упише у историју Србије као велики ратник, патриота и добровољац у борби за слободу Србије од Турака. Његово тело је сахрањено у порти Манастира Светог Романа у Ђунису, а након тога 5. септембра пребачено за Београд и уз велике почести, после опела у Саборном храму уз присуство краља Милана Обреновића испраћено за Русију. Српски војници су му испред данашње цркве Свете Тројице, изградили мали споменик са натписом: „Овде почива Никола Рајевски, а да Турци неби сетили да је то споменик Николају Ноколајевичу Рајевског и уништили. Споменик је, иначе урађен од камена пешчара и висине је око 70 сантиметара.

Војни пензионери су били гости и у Манастиру Свети Роман, где је почивало тело Рајевског. О манастиру као једном од најстаријих у Србији и његовом значају говорио им је протојереј ставрофор отац Влајко Грабеж. Био је то у правом смислу час историје их прошлости Србије. Потом су Нишлије биле у посети Рибарској бањи, једној од најуређенијих у Србији, која поклања велику бригу својим пацијентима на плану културно-забавне делатности, тако да готово нема дана да неко друштво или ансамбл не гостује у Рибарској бањи.

Ранко Бабић
Снимио: **Топлица Илијић**

Новинарско
присећање

КАД ШЕФ НИЈЕ ТУ

Влада РИСТИЋ

Већ сам дубоко „загазио“ у новинарство, стекао велико искуство и поприлично „испекао“ занат... Некако у то време је начелнику ВИНЦ-а (Војноиздавачког новинског центра), пуковнику Стевану Станојевићу, пало на памет да „поразмести“ своје кадрове, да нека руководећа места подигне на виши ниво, не би ли и саму установу (ВИНЦ) учинио значајнијом, а кадровски тако „димензионисао“ како би и његово формацијско место у неком тренутку постало генералско.

Сходно тим његовим замислима мени западе виши положај, па сам уместо уредника сектора у Редакцији „Народне армије“ постављен за некаког координатора двеју војних штампарија - оне у Сплиту и ове у Београду.

Било је то, дакако, чисто чиновничко место везано за надгледање послова што су се тицали рада техничких уредника, лектора, коректора и илустратора, тако да се на том радном месту нисам „претргао од посла“, јер су штампарије биле посебне радне јединице које су, свака понаособ, имале властите кадровске структуре, почев од директора, комерцијалиста, руководиоца штампарија, књиговезаца и осталог стручног особља.

Због тога једног лепог дана рекох начелнику да би посао координатора, уместо мене, могао да обавља један од искуснијих техничких уредника (претежно цивилних лица) уз свој редован посао, а не један потпуковник, јер то државу (ондашњу Југославију) више кошта.

„Грешиш, потпуковниче“ - рече ми начелник. „ВИНЦ-у треба више радних места која ће попуњавати официри виших чинова“...

Разговор се на томе завршио. У међувремену сам постао чиновник са „новинарским педигреом“, што ће рећи да ми никако није ишло у главу да већи део радног времена проводим у канцеларији, читајући новине и књиге, јер су штампарије ионако беспрекорно функционисале, а проблеме којих је свакако било успешно су решавали њихови руководиоци. Признајем да сам док сам био координатор, једва чекао да ме неко од уредника „Народне армије“ или „Фронта“ ангажује да му нешто напишем с подручја техничке или саобраћајне службе, чији сам развој и рад редовно пратио док сам био на дужности у „Народној армији“.

Тако се догодило да једном приликом, трагајући за новинском темом, негде око подне „скокнем“ до Техничке управе у којој сам се, у разговору са ондашњим њеним начелником пуковником (касније генералом) Владаном Шљивићем задржао готово до пред крај радног времена. Када сам се вратио у ВИНЦ затекох полупразне канцеларије.

„Где су ови наши људи?“ - упитих једну коректорку.

„Отишли су“ - рече она и додаде: „Код нас је тако, кад шеф оде негде, оде и половина нашег особља!“

Од тада канцеларију више никада нисам напуштао пре краја радног времена. Седео сам, често и беспослен, што ми је као новинару свиклом на одређену динамику, поприлично тешко падало.

Срећом, брзо је дошло до још једног преструктурисања ВИНЦ-а. Моје координаторско место је укинута, а ја сам се вратио у „Народну армију“, која је најпре „прерасла“ у лист „Војска“, а затим у данашњи магазин „Одбрана“.

Међаши историје

УСТАНАК У СРБИЈИ

Прошло је седамдесет година од устанка народа Србије у лето 1941. године против окупатора који је означио почетак великог, народноослободилачког, антифашистичког и револуционарног рата у Југославији (1941-1945).

Јубилеј је прилика да се осврнемо на славну прошлост, која је определила будућност, јер устанак 1941. године има непролазну, историјску вредност. Он је потврдио трајна слободарска и револуционарна хтења, идеале, који су обележили нашу историју. Тим устанком цивилизацијског значаја југословенски народи, посебно српски, ушли су у светску историју. Устанак у Србији у лето 1941. а он је симбол идентитета и самобитности народа, историографија је добро истражила и оценила, мада он, као и сви значајни историјски догађаји, није неконфликтна појава, њиме ће се и будуће генерације бавити и давати своје судове.

Устанак је организовала, покренула и њиме руководила Комунистичка партија Југославије (КПЈ), која је у Краљевини Југославији била забрањена (деловала илегално од 1921. године). КПЈ је била партија интернационалне идеологије и социјалистичке револуције, чија је снага била у снажној илегалној организацији, антиратном, антифашистичком и слободарском расположењу народа, јер је борба за слободу највреднија одредница српског народа и његовог идентитета, у испољеној кризи грађанског друштва, што је посебно дошло до изражаја у априлском рату 1941, у њеном упористу у Совјетском Савезу и Коминтерни.

Распарчавање Југославије

У априлском рату (6-17.IV.1941) Краљевина Југославија је била поражена и окупирана. Агресорске силе Немачка и Италија и њихови сателити Мађарска и Бугарска поделили су Југославију сходно својим завојевачким аспирацијама, са циљем да се делови Краљевине Југославије укључе у нови светски поредак, који је креирао Трећи рајх. У тој подели, уништењу Југославије, као државе, Независној држави Хрватској (проглашена 10.IV) припала је Босна и Херцеговина и Срем, Мађарској – Бачка, Барања, Прекомурје и Међумурје, Бугарској – скоро цела Македонија, део Косова и Метохије и југоисточне Србије, Ужа Србија и Банат стављени су под директну управу Немачке, која ће успоставити, поставити квислиншку управу, прво комесарску, а потом тзв. Владу народног спаса. Црна Гора је потпала под Италију, а потом је Црногорски сабор (12.07) прогласио стварање Независне Црне Горе, у оквиру Краљевине Италије. Италија је анектирала Боку Которску, Санџак, сва острва у хрватском приморју и део Далмације, највећи део Космета, појас између Црне Горе и Албаније и западну Македонију и прикључила квислиншкој Великој Албанији, Немачка и Италија су поделиле, присвојиле Словенију, Немачка Штајерску, Горењску, делове Долењске и Корутске, а Италија анектирала преостали југозападни део Словеније, назван Љубљанска покрајина.

У војно побеђеној и разбијеној Југославији најгоре је прошла Србија. Матица српског

народа сведена је на границе из 1912. године. Српски народ поделио је судбину своје државе. Насељен широм југословенских простора он се нашао издељен и изложен опасностима биолошког, националног и културног уништења, а посебно у НДХ, где је драстично спровођен геноцид над Србима. Срби су свуда означавани као опасност за успостављене режиме. Окупационо подручје Србије имало је за Трећи рајх велики, стратешки и ратно-привредни значај (храна, руде, комуникације према југу и Блиском истоку) и сл. Окупација је била испуњена терором, сваки отпор окупационом поретку најсвише је кажњаван. Септембра 1941. ступило је на снагу наређење Врховне команде Вермахта о стрељању 100 Срба за једног погинулог немачког војника, односно 50 за рањеног. Влада тзв. Народне спаса генерала Милана Недића није успевала да ублажи казнене мере окупатора нити да приволи становништво на лојалност. Под притиском биолошког истребљења са Космета је 1941. исељено око 100.000 Срба, а ликвидирано око 10.000, а из Албаније доведено, насељено око 80.000 Албанаца. Репресалије над српским становништвом је основна карактеристика Мађарске окупационе управе у Бачкој и Барањи (убијено у Тителу око 7.000, у Жабаљском срезу око 2.000, Новом Саду око 2.000, старом Бечеју око 1.000 Срба); биланс Бугарске окупације износио је око 20.000 убијених и више од 50.000 исељених Срба, активно, плански је рађено на денационализацији Срба, на расрбљавању македонског становништва. Највеће размере злочина су добили у НДХ, где је расно законодавство давало легитимитет процесима биолошког истребљења Срба. На удару се нашло све – људски животи, писмо, културно наслеђе, имовина, вера.

Померен напад на СССР

У окупираној и растуреној Југославији окупатор је разместио своје трупе јачине 396.000 људи, од тога, Немачка је имала 141.000, Италија 180.000, Бугарска 55.000, Мађарска 20.000 војника, док су квислиншке формације износиле: у НДХ 114.000, у Србији 5.000, у Црној Гори 1.000 војника.

Априлски рат 1941. у Југославији допринео је померању напада Немачке на Совјетски Савез (план „Барбароса“, са 15. маја на 22. јуни 1941).

Разбијањем Југославије окупатори су настојали да развију и јединство југословенских народа, да расире њихове националне, верске, страначке нетрпељивости. И само одвођење у заробљеништво војника и официра српске и словеначке националности сведочи о немачким претпоставкама који народи им неће бити покорни (укупно заробљено око 398.000 људи). У најтежем положају био је српски народ који се нашао под влашћу Немаца, Италијана, Мађара и

Споменик Жикици Јовановићу Шпанцу у Белој Цркви

Бугара, као и у НДХ, где је одмах почео геноцид над Србима. На положај појединих народа, Срба посебно под окупацијом, утицало је и држање три најбројније националне мањине – Шиптара, Немаца и Мађара, који су окупаторе дочекали пријатељски и ставили им се у службу.

После напуштања (бежања) из земље, краљевска југословенска влада је изјавила „Да наставља рат“, а као савезнике је видела Велику Британију, САД, и СССР. Влада ће постати центар за окупљање оних друштвених снага које су желеле обнову Монархије и дотадашњег друштвеног поретка после пораза сила Тројног пакта. Најпознатији представници таквог мишљења и понашања били су четници, чији настанак датира од маја 1941. на Равној Гори, са пуковником Драгољубом – Дражом Михајловићем на челу, чији је циљ био стварање војске и покрета који се неће замерати окупатору због могућих репресалија, већ се спремати да у време колапса сила осовине ступи у дејство. Југословенска влада је прихватила тај покрет и означила га као Југословенску војску у отаџбини, а за њеног команданта, поставила Држу Михајловића, кога је унапредила у чин генерала, а потом га прогласила министром војске и начелником Врховне команде.

Напред у одлучни бој за слободу

Насупрот таквој политици, пракси, понашању постојала је и друга могућност – отпор, борба против окупатора, али је било питање – како и ко да је организује, а да буде успешна. Та снага је постојала, била је то КПЈ, која није признала капитулацију и разбијање Југославије. Организациона структура КПЈ била је чврста, уходана, кадрови прекаљени, на челу КПЈ био је Централни комитет КПЈ, који је руководио са ЦК КП Хрватске и ЦК КП Словеније, са покрајинским комитетима за Србију, за Босну и Херцеговину, за Црну Гору, за Македонију, за Војводину и Обласним комитетом за Косово и Метохију, а ови са нижим партијским руководством (месним, среским, градским и окружним комитетима). У лето 1941. КПЈ је имала око 12.000 чланова (у Србији око 2.500, у Војводини око 1.200, на Косову и Метохији око 270), а Савез комунистичке омладине Југославије око 50.000 чланова. Била је то добро организована, убојита снага. У таквим условима руководство КПЈ ће позвати народе Југославије на устанак, покренуће и подићи борбу за освајање слободе али и власти. Тај отпор биће назван На-

односноослободилачка, антифашистичка борба која је имала и револуционарни карактер.

Централни комитет КПЈ већ 10. априла 1941. (дан проглашења НДХ), одржава у Загребу састанак, и позива комунисте и родољубе да пруже отпор агресору, одлучује да се приступи свестраним припремама за борбу против окупатора, именује Војни комитет, на челу ја Ј. Б. Титом, као руководећим органом припремама за борбу; а 15. априла упућује проглас „Народима Југославије“, којим осуђује стварање НДХ и позива на отпор фашистичким поробљивачима, у борбу која ће „на истинској независности створити братску заједницу свих народа југославије“. Руководство КПЈ крајем априла у свом првомојаском прогласу „Радном народу Југославије“, позива све раднике, грађане „на окуп, потребно је ујединити све ваше снаге у борби за опстанак“, а на саветовању (почетком маја) у свом документу „Саветовање КПЈ“, потврђује курс на ослободилачку борбу против окупатора која се квалификује као борба за национално и социјално ослобођење. Од комуниста и радника се тражи да прикупљају оружје, стварају борбене групе, врше војну обуку, организују обавешајну службу, да се при руководством КПЈ формирају војни комитети....

Током априла и маја КПЈ врши интензивне припреме за покретање оружане борбе, устанка против окупатора, о чему сведоче телеграмима секретара КПЈ Тита Коминтерни, а тиме и Влади СССР-а (од 21. и 25. априла, 2. 13. и 30. маја) чека се погодан тренутак (војнички и политички) за почетак устанка. Тај тренутак руководство КПЈ је видело, означило нападом Немачке на Совјетски Савез 22. јуна 1941, јер је тај напад означио промену карактера рата од империјалистичког у антифашистички и ослободилачки и да зато треба пружити подршку СССР-у као водећој сили антифашистичке коалиције. Руководство КПЈ упутило је (истог дана) проглас „Радницима, сељацима и грађанима широм Југославије“ којим су позвани да се уједине и крену у борбу окупатора против „највећег непријатеља радничке класе“ с покликом „Напред у последњи и одлучни бој за слободу и срећу човечанства“.

Први оружани отпор фашизму

Одлука о непосредним припремама за оружану борбу донета је на састанку Покрајинског комитета КПЈ за Србију (Београд, 23. јуна), упућени су инструктори у поједине крајеве Србије, наређено да се приступи стварању наоружаних ударних група, прикупља санитетски материјал, појача конспирација. На напад Немачке на Совјетски Савез руководство Коминтерне је реаговало упућивањем телеграма руководству КПЈ, у коме је стајало да је то напад „против слободе и независности свих народа“, а Југословенским народима поручено да „развијају сопствену ослободилачку борбу против немачких поробљивача“, уз упозорење да је у тој етапи борбе, рата, „реч о ослобођењу од фашистичких поробљивача, а не о социјалистичкој револуцији“.

У таквим условима ЦК КПЈ 27. јуна формира Главни штаб народноослободилачких партизанских одреда Југославије, са Ј. Б. Титом на челу и обавештава Коминтерну „ми припремамо народни устанак против окупатора“. Руководство Коминтерне 1. јула упозорава телеграмом КПЈ „да се води борба на живот и смрт од чијег исхода не зави-

си само судбина Совјетског Савеза већ и слобода вашег народа“, да је „куцнуо час када су комунисти дужни подићи народ на отворену борбу против окупатора, да организују партизанске одреде и покрену партизански рат“. Вођа совјетске државе и СКПБ Ј. В. Стаљин позвао је својим говором 3. јула све слободољубиве и поробљене народе у борбу против фашизма. Већ сутрадан, 4. јула, Политбиро ЦК КПЈ донео је одлуку о покретању оружане борбе против окупатора, формирао Штаб партизанских одреда за Србију и у све крајеве земље упутио инструкторе да спроводе одлуку о устанку. Своју одлуку о покретању устанка руководство КПЈ је обзанило 12. јула прогласом, којим је комунистима наређено „житно организујте партизанске одреде“ а народ позван „у бој, у последњи бој за уништење фашистичке заразе која тежи да истреби не само најбоље борце народа, већ и Словене на Балкану“.

И Покрајински комитет КПЈ за Србију позвао је (средином јула) народ(е) у борбу против окупатора, издао окружницу којом се налаже партијским комитетима и организацијама да организују партизанске одреде, да уништавају ратне фабрике и складишта, руше железничке пруге, телефонске мреже, онеспособљавају аеродроме, сакривају жито (храну) од окупатора, да формирају ударне групе по градовима и сл. Током јуна и јула организационе припреме за организовање отпора, покретање оружане борбе биле су завршене, и у готово свим крајевима Југославије почеле су акције партизанских одреда које су биле различитог интензитета. Тај бескомпромисан отпор, борбу најавили су пуцњи у Белој Цркви 7. јула 1941, чиме је почео први оружани отпор фашизму у поробљеној Европи.

Крајем августа

23 партизанска одреда

У Србији је процес формирања партизанских одреда почео после седнице ПК КП за Србију 23. јуна а већ средином јула у Србији дела седам партизанских одреда, а крајем августа 23 одреда. Њима руководи Штаб народноослободилачких партизанских одреда за Србију, са Сретеном Жујовићем на челу. Устанак је захваљујући напорима организација и руководства КПЈ ускоро захватио читаву Србију, створена су три устаничка жаришта, у Западној Србији, Шумадији и Поморављу, у Источној Србији и у Југоисточној Србији. Већ крајем јуна створен је Ваљевски партизански одред, а током јула и Космајско-посавски, 1. и 2. Шумадијски, а потом и Чачански, Ужички, Крагујевачки, Мачвански, Краљевачки, Расински, Пожаревачки, Топлички, Кукавички (Лесковачки), Врањански и други одреди.

Крајем августа и током септембра партизански одреди прешли су у нападе на веће центре у Шумадији, западној Србији и Поморављу. Дејство тих одреда усмеравао је Штаб партизанских одреда Србије и ПК КП за Србију у духу сугестија Главног штаба НОП одреда Југославије о стварању шире ослобођене територије. У тим акцијама дошло је и до делимичне борбене сарадње против окупатора са одредима четника Драже Михаиловића, који ће убрзо (почетком новембра) видећи у НОП-у свог главног војног, политичког и идеолошког противника, у колаборацији са окупатором, повести и водити до краја рата жестоку борбу против њега, што ће ослободилачком рату дати и

карактер грађанског рата.

До почетка октобра ослобођени су – Крупањ, Бања Ковиљача, Лозница, Богатић, Ужице, Горњи Милановац, Бајина Башта, Ивањица, Гуча, Ариље, Пожега, Чачак, Љиг, Рудник. Партизански одреди израстали су у крупније војне формације, а оружане борбе добијале шире размере и у другим крајевима, две трећине Србије било је ослобођено. Крајем септембра 1941. ЦК КПЈ и Врховни штаб НОПО Југославије пренели су своје седиште из Београда у ослобођено Ужице.

Упоредо са оружаним акцијама партизанских одреда у многим окупираним градовима, а особито у Београду, Кргујевцу, Нишу, Краљеву, Шапцу, извођене су бројне диверзије, саботаже и друге борбене акције.

Србија је почела да се буни, диже, бори, дух Цера, Колубаре, пробоја Солунског фронта, подстицао је патриотско, слободарско расположење. Тај бунт, отпор, народни дух („нека буде што бити не може“) и руководство КПЈ, изнедрили су јесен 1941. прву велику ослобођену територију у поробљеној Европи – Ужичку Републику, која је имала елементе државности.

Слободарске традиције

Курс КПЈ на ослободилачку борбу постакао је све организоване снаге да се активирају, окупљају, да се организују све антиокупаторске снаге. Све што се дешавало на терну потврђивало је реалност концепције КПЈ о покретању оружане ослободилачке борбе на принципима партизанске тактике и организације. Оружана борба у свим областима постала је опште обележје, које је наметало нове дилеме и задатке, који би се могле сажети у питање – да ли је могуће у датим условима (унутрашњим и међународним) обезбедити прерастање партизанске борбе у НОР за остваривање далекосежних циљева како их је поставила КПЈ. Каснији догађаји током Другог светског рата су потврдили да је то било могуће, устанак је прерастао у масован народноослободилачки покрет и бескомпромисни народноослободилачки, антифашистички рат који је добио и револуционарно обележје.

Обележавајући 70-ту годишницу устанка против окупатора 1941. године, а то је празник којим одржавамо везу са прошлошћу, морамо посебно истаћи да је одлука руководства КПЈ о дизању устанка, покретању оружане борбе била тешка, одговорна, историјска. Њу су донели људи револуционарне зрелости, одлучности, високог патриотизма и интернационализма, свесни историјске одговорности, пуни љубави према свом народу, земљи, слободи, спремни на жртве, пуни вере у коначну победу. Та одлука и славни народноослободилачки, антифашистички и револуционарни рат (1941-45) изнедрили су Социјалистичку Федеративну Југославију.

Устанак у Србији у лето 1941. део је херојске ризнице и слободарске традиције њеног народа. Непролазне историјске вредности тог устанка траже да му се често враћамо са поштовањем према његовим организаторима, борцима, (палим и живим), увек са жељом и циљем да се још боље изуче његови узроци, токови, актери и оцене његове војне, политичке, међународне, етичке, историјске и друге димензије. Тај устанак трајаће колико и историја, дужни смо да га изучавамо, обележавамо, славио, јер „Са знањем је нужност да би се могло живети“ (Епикур).

Др Мирољуб Васић

Уређује:
мр сц. Др
Часлав АНТИЋ

Антикоагулантна терапија и исхрана

ОПАСНИ КРВНИ УГРУШЦИ

Витамин К, поред огромног значаја за коагулацију крви, има и друге важне улоге у организму (неке од њих су доказане, а неке се још испитују), као што су: превенција остеопорозе, регулација функције великог броја ензима, регулација нивоа шећера у крви и друго

Антикоагуланти су лекови који се примењују у терапији и превенцији тромбоза. Тромбоза је поремећај који карактерише стварање крвног угрушка у крвном суду артерије или вене. Тромбоза угрожава циркулацију крви, што изазива поремећај рада органа, који је захваћен тромбозом. Уколико је тромб у артеријском крвном суду виталног органа (срце, мозак, бубрези) живот болесника је у опасности.

Крвни угрушци најчешће „ударају“ на мозак или плућа

Треба знати да је тромбоза најчешћи узрок срчаног инфаркта, можданог удара и гангрене екстремитета. Венске тромбозе се испољавају у виду бола, отока и промене боје коже, најчешће ногу. Уколико се тромб одвоји од зида крвног суда, може доћи до оклузије крвног суда плућа (плућна емболија) или мозга што такође угрожава живот болесника. Емболуси су најчешће срчаног порекла (код поремећаја ритма, срчаних мана, вештачких залистака и слично).

Веома је важно да се тромбоза брзо открије и да се што пре отпочне са лечењем У терапији се примењују следећи лекови:

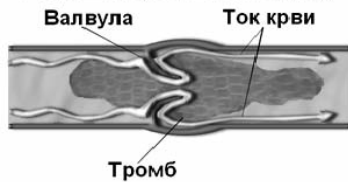
- антикоагуланти (хепарин и антагонисти витамина К),
- инхибитори агрегације (сплелывања) тромбоцита (крвних плочица),
- фибринолитички.

Антагонисти витамина К

Код знатног броја болесника у терапији се често и доживотно примењују антикоагуланти из групе антагониста витамина К. У ове лекове се убрајају: варфарин и аценокумарол. Механизам деловања лекова из групе антагониста витамина К је инхибиција витамином К посредоване синтезе фактора коагулације у јетри. Тако се спречава или успорава формирање крвног угрушка. У циљу превенције тромбозе антагонисти витамина К се примењују код: уграђених вештачких срчаних залистака, реуматске срчане болести, понављаних тромбоза фибрилације (треперења) преткомора срца; понекад после срчаног инфаркта.

Да би се успорило формирање тромба, антагонисти витамина К се примењују у

Угрушак у крвном суду

Када се угрушак откачи, тешко је предвидети последице

лечењу: тромбозе дубоких вена; плућне емболије.

Циљ лечења с антагонистима витамина К је да се применом што мање доза лека спречи формирање крвног угрушка или његов раст.

Нажалост веома је тешко за сваког болесника одредити потребну дозу лека. Доза само мало већа од потребне може довести до озбиљних крварења.

Исхрана и антагонисти витамина К

Дејство антагониста витамина К умногоме зависи о количине витамина К који се уноси путем хране, будући да се витамин К налази у многим намирницама уобичајеним у нашој исхрани.

Повећан унос витамина К (било путем хране или суплемената) доводи до смањеног дејства лека, због чега се повећава ризик за стварање крвних угрушка. Насупрот томе, премало витамина К у исхрани појачава дејство лека, па је већи ризик од крварења. Дакле, треба ускладити дозу лека, унос витамина К и индивидуалне потребе болесника. Редовне лекарске контроле уз одређивање протромбинског времена и ИНР-а у крви, доприносе оптималном индивидуалном дозирању лека.

Такође, треба узети у обзир да витамин К, поред огромног значаја за коагулацију крви, има и друге важне улоге у нашем организму (неке од њих су доказане, а неке се још испитују), као што су: превенција остеопорозе, регулација функције великог броја ензима, регулација нивоа шећера у крви и друго.

Намирнице које садрже велике количине витамина К

Зелено лиснато поврће: спанаћ, блитва, брокуле - соја у зрну, Кел, зелени купус, прокељ, млади лук, коприва, карфиол, тамно зелена салата, зеље.

Холестерол - савезник или непријатељ у борби против срчаних болести

МУШКАРЦИ УГРОЖЕНИЈИ ОД ЖЕНА

Уз шећерну болест, повишен крвни притисак и пушење, повећана концентрација холестерола у крви један је од четири најважнија фактора ризика за коронарне болести, инфаркт срца и мождани удар.

Холестерол је неопходан саставни део организма, потребан за нормално функционисање сваке ћелије. Постоје два типа протеина који преносе холестерол кроз крв. То су липопротеини ниске густине (ЛДЛ) и липопротеини високе густине (ХДЛ).

Липопротеин ниске густине (ЛДЛ) преноси највише холестерола у крви. Када га је превише може се накопити у артеријама и успорити проток крви. Зато се липопротеин ниске густине (ЛДЛ) зове „лош“ холестерол.

Липопротеин високе густине (ХДЛ) помаже уклањању холестерола крви и

У регулисању холестерола најефикаснија је исхрана

спречава накопљања масноћа у артеријама због чега се ХДЛ зове „добар“ холестерол.

Повишене вредности обично су повезане са неправилном исхраном и стресом, а код одређеног броја болесника, у питању је генетска предиспозиција. Тада се повећава ризик настанка кардиоваскуларних болести, пре свих атеросклерозе.

Мушкарци су угроженији од жена, јер мушки полни хормон тестостерон снижава ниво „корисног“ ХДЛ холестерола, који одстрањује масне насlage са зидова крвних судова.

Препоручује се здрава исхрана у којој су заступљене све намирнице, и у којој се води рачуна о количинама намирница. Важно је јести доста воћа и поврћа, а у место црвеног меса - рибу.

Ч. А.

Неке махунарке: пасуљ, сочиво. Остало: јетра, зелени чај, манго, храна и напаци којима је додат витамин К.

Извор: „Доживети стоту“

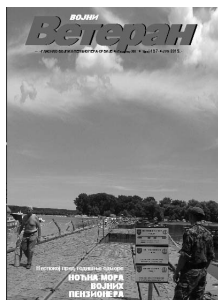

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Милен
Чуљић

Година XIII ■ Број 137 ■ ЈУН 2015

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња, Ранко
Бабић, Будимир М. Попадић, Никола
Оташ, Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловић (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници
УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Тираж: 3.000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртом: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртом од 18.00 - 19.00 часова;

***Весовић Н. Мирјана** у Београду, Ул. Шуматовачка бр. 149, суботом од 11-15 часова и у Крагујевцу – Ул. Светозара Марковића бр. 19, средом од 15-18 часова. Телефони: 063/8446-900 и 064/413-148

За потребе војних пензионера ови адвокати обављају следеће правне послове: давају бесплатне правне савете и пружају све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ОБАВЕШТЕЊЕ

У хотелу „Бристол“ 12. септембра (субота) окупиће се некадашњи питомици 5. класе Војне академије. Дочек и обраћање предвиђени су од 10 до 13 часова, а заједнички ручак и дружење од 13 до 16 часова.

Пријављивање и обавештења: Радован Јовићевић, тел. 011 6602-720.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Одело не чини човека.
Па, како то онда може униформа?*

*Масовна култура је збир
појединачних некултура.*

Ситуација је: како се – узме!

*Срећан народ има историју
богату безначајним догађајима.*

*У овој драми нисмо ни глумци,
ни иминкери, ни режисери.
Само смо декор.*

*Колико их уздигнемо,
Толико утонемо.*

*Сиротиња или умире
Или је умирена.*

Зоран Р. Ковачевић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, наградње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно.**

Телефони за контакт и информације: **011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.**

СУСПРЕТ 10. КЛАСЕ ТПШ

У хотелу „Бристол“ 23. јула са почетком у 13 часова одржаће се сусрет 10. класе ТПШ, када ће бити подељене и монографије о завршетку школе. Заинтересовани могу да се јаве организаторима окупљања: Гордан Марић (062/1306-223 и 011/311-1853), Слободан Грковић (064/905-2816 и 011/266-5631) и Момчило Ђурић (064/660-4890 и 011/407-1922).

50 ГОДИНА 16. КЛАСЕ ВМПС

У Ваздухопловно техничком школском центру Рајловац код Сарајева 24. јула 1965. Године завршила је школовање 16. класа питамаца. Ове године биће обележен тај велики јубилеј.

За све информације везано за обележавање те годишњице обратити се Бошкун Радовановићу, телефон 064/291-18-79.